ԺԹ. ՏԱՐԻ 3668 (Ն. Տ.) 20 ՄԱՅԻՍ 1896 8 ՄԱՅԻՍ 1896 7 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1313 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیهده غلطهده آرهوك غزتهسی ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դանեկան արժէք	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներ	Տարեկան	[illegible]	56
» »	Վեցամսեայ		28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր օրինակ	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց բաժանորդի ծախքը միօրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հետեւեալ տան յայտարարական մեկնաններով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ՕՐԻՆԱԿ ՄԸ

Բերայի ֆրանսերէն թերթ մը աչքէ օր խօսելով մայրաքաղաքիս բարեգործական հաստատութիւններուն վրայ, որոնց մէջ չէր մոռնար նաեւ մեր Ազգ. Հիւանդանոցն ու Գալֆայեան Որբանոցը, մասնաւորապէս կը նկարագրէր Տօքթ. Վիօլիի դարմանատունը՝ աղքատ եւ հիւանդ տղաքներու յատուկ, գթութեան քոյրերու հսկողութեան ներքեւ։ Այդ նկարագրութենէն պիտի քաղենք քանի մը ծանօթութիւններ, ոչ թէ օտար բժշկի մը ու օտար մարապետներու գովեստն ընելու, այլ գաղափար մը տալու համար թէ բարիք ընելու կամքը մեծ դրամագլուխներու չի կարօտիր անհրաժեշտաբար եւ թէ համեստ ուժեր խելացի միանալով կ'արտադրեն արդիւնք մը զոր շատ անգամ չեն տար անգիտակցօրէն ծախսուած դրամը ու աննպատակ աշխատութիւնը։ Դարմանատունը հաստատուած է հազիւ հինգ ամաէ ի վեր, օդասուն ու ընդարձակ տան մը մէջ։ Ընդամենը 54 անկողին ունի, որոնց 27ին մէջ հիւանդներ կան այս պահուս. պզտիկ տղաքներ են ասոնք, որբ, աղքատ, որոնց անուրին քով կը հսկեն գթութեան քոյրեր. անկողիններէն շատեր գրուած են բարերարներու պաշտպանութեան ներքեւ, Պ. Սթեֆանովիչ, պարոն տիկին Զարիֆի, սեղանաւորական տուներ, բարեգործական ընկերութիւններ եւն։ Խումբ մը ազնուասիրտ տիկիններ ալ, եւրոպացի եւ յոյն, կը ղրկեն անոնց հագուստ, ճերմակեղէն ու խաղալիկ։ Ցունուարէն ի վեր, այդ հաստատութեան մէջ դարմանուած են 1422 հիւանդներ, 211ը այնտեղ պառկելով ու 1211ը այցելութեամբ։ Ասոնց մէջ կան 69 տղաքներ կեղծմաշկով վարակուած, որոնց 65ը բժշկուեր են արդէն։ Խումբ մը բժիշկներ, իւրաքանչիւրն իր մասնագիտութեան ճիւղն առանձնած, կը գործակցին Տօքթ. Վիօլիի, ամէնքն ալ ձրիաբար, իրենց վարձատրութիւնը գտնելով մարդասիրական պարտականութեան մը կատարման պատճառած գոհացումին մէջ։ Դարմանատան սպասարկութիւնը կը կատարեն մարապետներ ու եւրոպայէն բերուած հիւանդապահ քոյրեր։ Կարողութեան տէր հիւանդները վճարումով կ'ընդունուին, երեք դասակարգի բաժնուած. միայն աղքատները՝ ձրի։

Այս համառօտ տեղեկութիւններէն ետք՝ կը գուշակէք թէ ինչ պիտի գայ։ Մենք ինչո՞ւ չունենանք դարմանատուն մը Բերայի մէջ. մինչ հայ բժիշկները նուա՞զ թիւ մը կը կազմեն եւրոպացի եւ յոյն բժիշկներուն հետ բաղդատմամբ, կամ թէ կը պակսի՞ն հարուստներ՝ այս տեսակ մարդասիրական հաստատութեան մը սատարելու կարող. մինչ այդ ճոխ արուարձանին հայ տիկիններուն մէջ չե՞ն գտնուիր բարետոհմիկներ, ազնուասիրտներ որոնք յօժարին դիւրութիւն մը ընծայել այդ տեսակ գաղափարի մը իրագործման. ու ժողովուրդին մէջէն որքա՜ն համակրողներ, օժանդակողներ պիտի գտնուին, անգամ մը որ գաղափարը մարմին առնէ։ Օրինակները ամեն օր կը տեսնենք շօշափելի կերպով. գաւառացի կարօտ ուսանողներու դասագրքի հայթայթումը ինչ սրտաշարժ կողմերը ցոյց տուաւ ժողովրդային բարեգթութեան. մոռցուած անկիւններէ, աղքատիկ թաղերէ գումարներ կը հասնին, սփոփարար անակնկալի մը պէս. խանութպաններ, արհեստաւորներ, քով քովի կը բերեն իրենց հինգական ղրուշը՝ դաստիարակութեան սէրէն մղուած։ Այս զգացումը մինչ պակա՛ս կերպով արտայայտուած է ու պիտի արտայայտուի՝ բարեգործական ուրիշ հաստատութեանց համար։ Թո՛ղ հիմնուի, օրինակի համար, դարմանատուն մը, ու պիտի տեսնենք թէ ինչ համակրութիւն պիտի շարժէ. բայց կարողները, դրամով ու խելքով կարողները, պէտք է նախաձեռնարկ ըլլան։ Գուցէ շատեր անգործադրելի նկատեն այս տեսակ խորհուրդ մը կամ անկարելի. յոյները ինչպէ՞ս կրնան եւ ինչո՞ւ կրնան. անոնց օրինակէն կը տեսնենք որ գործադրելի է եղեր ու կարելի։

Դարմանատուն մը հիւանդանոցէ կը տարբերի անով որ կեդրոն տեղ մը կը գտնուի, անմիջական պէտքերու հասնելով, ու բժշկական ամեն դիւրութիւններ վայելելով. բնականաբար մեր փափագածը կամ առաջարկածը Տօքթ. Բլէօքոֆի կամ Տօքթ. Վիօլիի հաստատութիւններուն պէս մեծ, բազմաճիւղ ու շատ ծախքի կարօտ բան մը չէ, որ դրամագլուխի կարօտի. կարելի է սակայն համեստ սահմանի մէջ գործ մը կատարել այս ուղղութեամբ։ Ասոր համար կը բաւէ որ քանի մը բժիշկներ իրենց ժամանակէն, քանի մը հարուստներ իրենց դրամէն ու քանի մը տիկիններ իրենց խնամքներէն մաս մը նուիրեն այդ նպատակին։ Բերա հարուստ թաղի համբաւ ունի, բայց անոր մութ խաւերուն մէջ ինչ թշուառութիւններ կան ծածկուած, անոր հեռաւոր ու ամայի մասերուն մէջ ինչ աղքատ զաւակներ, զորս անողոք հիւանդութիւն մը կը զգետնէ յանկարծ։ Աղքատախնամը ո՞ր մէկուն կրնայ հասնիլ. դարմանատուն մը փրկանք մը պիտի ըլլար այդ կարգի տարաբաղդներուն համար։

Զենք յաւակնիր մտածելու թէ այս քանի մը տողերը գործնական ելք մը կրնան ունենալ, մանաւանդ թէ առաջին անգամը չէ որ կը գրուի այս նիւթին վրայ. բայց կրկնելով, կրկնելով, գոնէ կը նպաստեն հանրութեան միտքը պատրաստելու մարդասիրական ձեռնարկութեան մը որուն մէջ օտարները օր օրի այնքան առաջ կերթան մեր շուրջը, կը կրկնապատկեն իրենց ջանքերը, իրենց խնամքները, կատարելագործութեան հասնելու հետամուտ։

Տ.

ԿՐՕՆԱՅԻՆ ԽՈՀԵՐ

ԱՌԱՋՆ. ՏԵՂԱՊԱՀՆԵՐ.— ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ.—ԱՆԿԱՐԳ ՍԱՐԿԱՒԱԳԸ

Իրական օգուտներու խափանումն է եկեղեցականին գործունէութիւնը։ Զեղծումը ա՛յդ գործունէութեան մէջ կամ անկարողութիւնը՝ աղէտ մը իրական։ Զարթօն եկեղեցականներ շատ լաւ գիտեն իրողութիւնը. իսկ մեր ժողովուրդը չայն կ'զգայ ընդհանրապէս։ Անկեղծութիւն՝ եւ խոհեմ-գիտակցութիւն՝ իր պաշտօնի պահանջներուն, գաղտնիքն է յաջողութեան։

Այս յաջողութիւնը կենսական պէտքերու գոհացումն է. և եկեղեցականներ, մանաւանդ ամուրի եկեղեցականներ, եթէ կրնան զսպանակն ըլլալ ա՛յդ գոհացումի, թո՛ղ չվհատին, չվարանին.—լրացուցած են իրենց պարտքը։

Եթէ եկեղեցականներ—ամուրի—կեանքի բնական ընթացքին հանդէպ շատ ծանր զոհողութիւններ յանձն առած են,—վանական անշարժ մթնոլորտէն զգլխուածներուն համար չէ՛ մեր խօսքը—, եւ ա՛յս միմիայն օգտակար ըլլալու նպատակով և յետոյ չեն ուզեր ըլլալ, աղէտաւոր հակասութիւն մ'է այս անհատի համար և աղէտ մ'իր ապարէզին։

Այս խորհրդածութիւնները թելադրեց ինծ առաջնորդական տեղապահներու մեկնումը։ Դեռ շատե՞ր ալ կրնային մեկնիլ։ Եկեղեցականներ միշտ հացի ջուրի պէս զգալի են ժողովուրդին ծոցը, եկեղեցիի մէջ։

Անհուն խանդաղատանքը ժողովուրդին պահպանակն (palla dium) է իր առաջնորդին։—Ժողովուրդը զարմանալի է սակայն. անոր ովսաննաներուն հետեւ խծբծանքներ կան։

Հոգ չէ՛, եթէ Յիսուսի գործունէութեան ոգիով օժտուած է ապտակողը։

* * *

Պոլիս՝ գաւառներու համար նորութիւններու կեդրոնն է եկեղեցական իրերու մէջ ալ։ Պոլսէն դուրս ելլող եպիսկոպոս, վարդապետ, տէրտէր, դպրապետ, միշտ բան մը աւելցուցած են գաւառական պարզութեան վրայ։ Այս կէտը կը շեշտեմ երբ եկեղեցականներ պաշտօնով կը մեկնին Պոլսէն։ Մեր եկեղեցիի բարեկարգութիւնը ապահովել. Պոլսի արարողական նորութիւններով չշլացնել ժողովուրդը նոյն իսկ ամենէն մանր փոփոխութիւններու մէջ։ Ընդհանրապէս նախանձայուզութեամբ մը պահել գաւառական պարզութիւնը բոլոր արարողութիւններու մէջ և եթէ կարելի է խափանել ամեն խորթութիւն։

Ի՜նչ խորթ բան, գաւառներ տանիլ Աւագ Ուրբաթին թափօրը (թաղում), գագաղ պըտըտցնելու թափօրը, դպրապետներու տիրացուական ձկտումներուն թոյլ տալ բոլոր երգեցողութիւններում, տէրտէրներու դրամ հաւաքելու եղանակները ներմուծել եւ այլն եւ այլն։ Ասոնք շատ աննշան բաներ երեւին թերեւս, բայց ասոնք են որ կը խորթացնեն եկեղեցիին պայծառութիւնը. ասոնք են որ ռամկին համար հետզհետէ դաւանանքի չափ կարեւորութիւն կ'ըստանան և կը դժուարացնեն ո՛ և է բարեփոխում մը։

Եկեղեցագէտ առաջնորդողներ պատասխանատու են եկեղեցիին հանդէպ՝ երբ չեն խափաներ խորթը և աւելի կը խորթացնեն։

* * *

Սըբ—Եղէ հրատարակեց կրօն. ժողովի որոշումը Սարկաւագի մը նկատմամբ որ Սիսի կողմեր խոյս տուած է։ Ահա՛ տգեղ օրինակ մը. ի՛նչ պիտի ընէ ա՛յդ անկարգը, որ սուրբ պաշտօնի մը թեւակոխել սկսած է։ Ի՛նչ բարիք պաշտօնեայէ մը, որ չգիտեր յարգել կրօնային իշխանութեան որոշում և նոյն իսկ չզգար իր դիրքին փափկութիւնը։ Մեր եկեղեցականութեան փրկութիւնը, բարձրացումը պիտի ըլլայ այն օրը երբ թեւեքէն բռնած ուղղութիւնը տիրէ մեր բոլոր գործողութիւններուն ու յարաբերութիւններուն մէջ։

Քանի՛ այդպիսի սարկաւագներ դեռ պիտի աւելնան արդեօք։ Մարդ արդար ցասումով կը լեցուի այս իրողութիւններուն հանդէպ։

Երբեք չեմ ըմբռնած այն յանդգնութիւնը, որ շատերը մղած է եկեղեցական ասպարէզին։ Ցաւալի են այնպիսիներն։

ԲԱԿ

ՇԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸ
ՄԵՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ապահովաբար, միտքս շեշտել չէ այն ապուշ տրտունջը, զոր մեզմէ շատեր կը նետեն գրողներու երեսին թէ անոնք անկարող են խմբագրելու վաճառականի մը թղթակցութիւնները, և գրելու՝ քանի մը տող «սահուն ոճով»։

Միտքս չանցնիր բնաւ իրաւունք տալ այդ տրտունջացողներու խումբին, որ այնքան անիմաստ է իր պահանջումին մէջ։ Ես պիտի ուզէի որ մեր երիտասարդները չըլլային ու չկրնային ըլլալ «Նամականի»ի մը կամ «Քարտուղար»ի մը ողորմելի հետեւողները, ու գոց չըսէին վաճառականի մը կամ «Նոր տարւոյ առթիւ ծնողքի մը կամ բարեկամի մը» ուղղուելիք տափակ, անհունապէս ծիծաղելի նամակները։ Որովհետեւ ասոնք, իրենց արժանիքին վրայ կաթիլ մը բան չաւելցնելէ զատ, զիրենք կատարեալ պապուկներ միայն ընելու պիտի ծառայէին։

Ինչ որ մեր երիտասարդներէն հարկ է որ պահանջենք, գրելու, իրենց մտածածը, զգացածը պարզ, առանց դժուարութեան, առանց սեթեւեթի արտայայտելու կարողութիւնն է։ Ասիկա է որ դժբաղդաբար կը պակսի անոնց։ Եթէ այս խնդրին կանդրադառնամ, նոր բան մը մէջտեղ դրած ըլլալու խաբուսիկ մտածումէն չէ անշուշտ. կուզեմ ցոյց տալ ծնունդը այս տխուր երեւոյթին։

Ներկայ գտնուա՞ծ էք երբեք, շարադրութեան մը կամ աւելի ճիշդը, հայերէն լեզուի դասաւանդութեան մը միջոցին. չէ՛, ապահովաբար որոշ գաղափար մը չունիք։ Հիմա վայրկեան մը հաճեցէք ինծի մտիկ ընել։

Դասատուն կառնէ հատընտիր մը. անոր մէջ, ամենէն դատարկ, ամենէն հռետորական, ամենէն ծիծաղելի էջերէն մէկուն վրայ կը բանայ ու կը սկսի կարդալ ուռուցիկ, բարձրացող, իջնող շեշտերով, դէմքի ահռելի ծամածռութիւններով (որոնք իբրեւ թէ պիտի բացատրեն իր ընթերցումէն կրած տպաւորութիւնը) ու ձեռքի լայն, տարօրինակ, անիմաստ շարժումներով։

Ընթերցումն աւարտէն ետք, կը բացատրէ թէ հեղինակը ինչ «վառվռուն ճախրող» երեւակայութեան տէր է, թէ ինչպէս ինչ բառ գտնելով կրցած է վսեմ ըլլալ թէ... թէ... գացէք ձեր մտքին բոլոր ուժովը, այն ամէն բացատրութիւններուն, որոնք դատարկ, հասարակ եղած են, ու անպատճառ ծիծաղելի կուտան։ Աշակերտները յորդորել յետոյ, թէ պէտք է այսպէս գրել, անոնց կուտայ շարադրութեան նիւթ մը ու հարիւրին հարիւր, կամ «Բնութեան հրաշալիքները» պիտի ըլլայ ան, կամ «Ալեկոծութիւն» մը կամ տարիին եղանակներէն մէկը «Գարունը» կամ «Ձմեռը» և կամ այս կարգի՝ նիւթերէն մէկը։

Իրերու անխուսափելի հետեւանքով մեր երիտասարդները պիտի ըլլան անմէջ, ուռուցիկ, կեղծ գրողներ։ Ի՞նչ ընեն տղաքը, երբ իրենց դասատուն է ողորմելի, գրականութեան այբէն չհասկցող մէկը, որ տխուր հակազդեցութեամբ մը, գացեր եկեր դասատու է եղեր, ան ալ շարադրութեան դասատու։

Պէտք է համոզուինք սակայն, որ դասատու չունինք շատ և ունեցածներուս մեծագոյն մասն ալ, ողորմելի իմաստակներ են։

Տակաւին աշակերտին գոց ընել կուտան «վսեմ» «գեղեցիկ» «միջակ» ոճի տեսակներ. տակաւին անոնց կը կարդան «Սիւէֆէնըն»...ասուցի՛ ինչ մեծ մարդոց «մեծ գործաւոր մ'է ա՛ն, վարժապետը. կը կայ, կը դարձնէ անդուլ» ի պէս կտորներ։

Ամենէն առաջ պէտք է որ դասատուն, գրականութենէ հասկցող մը, [illegible] մը ըլլայ պարզապէս. որովհետեւ անոնց այդ կարողութեան՝ մոգով դասամածներ ու տեսներ պիտի պատրաստէ. պէտք է որ աշակերտներուն կարդալիք կտորները ճանչնալու կարողութիւնն ունենայ ինք։

Ու եթէ կան՝ որ շատ գէշ ընտրուած կտորներ կը կարդան, կան ալ, որ դասարանի մէջ ընթերցումներ ընելու սովորութիւնը չունին բնաւ։ Գրագիտութեան ծըծուած, փտած կանոնները սորվեցնելով կանցընեն իրենց ժամանակը, կանոններ՝ որ ինքն աշակերտներուն միտքը ծամկլեն ու ուղեղը բթացնելէ զատ բան մը չեն ծառայեր։ Ինչ հարկ կայ այդ այլանդակ կանոններուն. անոնք որ ճշմարտապէս գեղեցիկ էջերը արտադրած են, իրենց գրածը վսեմ կամ գեղեցիկ ոճի օրինակ ըլլալու ծիծաղելի մտածումը չեն ունեցած երբեք։ Եթէ այդ կանոններու ուսուցումը տղուն պիտի տայ գրելու կարողութիւնը, իրենց դասատուները այդ կարողութեան շատոնց արդէն տէր եղած ըլլալու էին։ Աւելորդ, բոլորովին աւելորդ ու վնասակար աշխատութիւն մըն է գրագիտութեան կանոններու ուսուցումը։ Երբ տղուն լաւ ընթերցումներ չեն ըներ, կամ այնպիսի կտորներ կը կարդան որ տղուն մէջ մտածումը կամ զգացումը չ'արթնցներ, ինչպէս կուզէք որ տղան սորվի ինքնին խորհիլ, զգալ։ Աշակերտին այնպիսի նիւթեր կուտան, որուն վրայ ան գաղափար չունի երբեք։ Առէք «Ալեկոծութիւն»ը. տղան փոթորկի պահուն ծովու վրայ գտնուա՞ծ է, գիտէ՞ թէ ի՞նչ է եղածս ալեկոծութիւն ըսուած բանը։ Իրաւ է թէ գիտէ բառին իմաստը, բայց միայն ասիկա չի բաւեր։ Ան ատեն խեղճը պիտի ջանայ յիշել, ինչ որ կարդացուած է իրեն այդ մասին. պիտի աշխատի իր գոց ըրած նախադասութիւնները նետել և կամ պիտի շինէ այնպիսի նախադասութիւններ որ համոզումով տարցած՝ զգացուած չեն։ Հետեւաբար պիտի ըլլան կեղծ, ուռուցիկ, անհամ։

Պէտք է ուրիշ չարիքին առջեւն առնելու համար ունենալ լաւ, հասկցող դասատուներ։

Պէտք է աշակերտին միշտ ընթերցումներ ընել, միշտ։ Հատուածները աշակերտին բնական ըլլան ու հետաքրքրութեան նըշոյլն իսկ չպարունակեն. Հատուածներ՝ որ տղուն մէջ մտածելու կարողութիւնը, անհատականութիւնը զարգացնեն։ Մեր մէջ կարդացուելու քիչ կտորներ ունինք. մեր ունեցած հատընտիրները շատ գէշ առաջնորդներ են. պէտք է օտար հեղինակներու դիմել ու անոնցմէ թարգմանելով ընթերցումներ ընել։ Աշակերտէն քիչ անգամ շարադրութիւն պահանջելու է, որովհետեւ անոնք աւելի պէտք ունին սորվելու իրենց զգայութիւնն ու զարգացնելու իրենց մտածելու կարողութիւնը։ Եւ եթէ վարժութեան համար երբեմն անոնց գրել տալ հարկ ըլլայ շարադրութիւններ, երբե՛ք նիւթ առաջարկելու չէ, ձգելու է որ իրենք ընտրեն իրենց նիւթը։ Պէտք է մղել զիրենք դիտելու իրենց շուրջը և սիրելու բնութիւնը, պաշտամունքի սիրով մը։

Ան ատեն իրենց շարադրութիւնները աւելի զգացուած պիտի ըլլան ու աւելի անկեղծ. ու եթէ պատահի որ այնպիսի նիւթեր ընտրեն որոնց մէջ ինքզինքնին չեն յայտներ, իրենց ետեւն բան մը դրած չեն, պարզապէս նախադասութիւններ առնելու հաճոյքին համար միայն գրած են, պէտք է զգուշացնել զանոնք, իրենց այդ թերութիւնը անհամութիւն մը դարձնելէ։ Մեր գրագէտները հետեւողները եղած են Ֆրանսական գրականութեան որ գրականութիւններուն ամենէն հռետորականներէն, ամենէն ուռուցիկներէն է։ Լատինական գրականութիւնը եղած է Ֆրանսականին առաջնորդը և լատին գրականութիւնը գրեթէ ամբողջ կեղծ է ու déclamatoire։ Պուալոյի «Արուեստ քերթողութեան»ը, այդ գերազանցապէս անիմաստ ու վնասակար գործը, իրեն նախահայր ունի Որատիոսը։ Հիւսիսային, այդ ճշմարտապէս գեղեցիկ գրականութիւնները չեն գնահատուած Ֆրանսայի մտքերէ, Վոլթէռ՝ Շեքսփիրը վայրենի գտած է ու անտաշ։ Ու ասիկա չի զարմացներ մեզ. որովհետեւ գրականութեան մասին լայն նայուածք մը չունէին անոնք, մակերեւութային միտքեր էին հետապնդութեամբ լեցուած ու օծուած։ Նորէն է որ հիմա կը հասկնան գրականութիւնը այնպէս, ինչպէս որ պէտք է ըլլայ, անկեղծ, ըզգացուած ու մտածուած. ու Նորերուն մէջ կան՝ որոնց մէկ գործը ամբողջ դարու մը արտադրութենէն աւելի կ'արժէ. Մօպասանները, Մ. Կիւյոները, Բօլ Ատանները, Պէռնառ Լազառները ու տակաւին շատ ուրիշներ, Ֆրանսական գրականութեան տուին գործեր, զոր մարդկութիւնը քիչ արտադրած է։

Պէտք է անհրաժեշտօրէն դառնալ Գերմանական, Անգլիական գրականութիւններուն ու ամէն գրականութիւններուն միանգամայն։ Տղուն պէտք է ճանչնալ մարդկութեան մեծ դէմքերը, իրենց խոշոր գծերուն մէջ. որովհետեւ անոնք են որ իրենց պիտի տան խորհելու կարողութիւնը, զգալու կարողութիւնը և որ աւելին է բաղդատելու կարողութիւնը։ Ու այն ատեն մեր գրականութեան մէջէ պիտի աւլուի կեղծ շեշտը, որ այնքան տխուր կը հնչէ։ Պիտի ունենանք գրողներ որ անկեղծ պիտի ըլլան եւ յուզող, որովհետեւ իրենց տողերուն մէջ պիտի խտացնեն մեր ազգային գրականութեան հոգին որ թերեւս ամենէն արուեստագիտականն է, ամենէն գեղեցիկն ու ամենէն յուզողը։

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒԳԱՍԶԵԱՆ

=)(66)(=

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԼՖՈՆՍ ՏՕՏԷ

ՃԷՔ

Գետնայարկի սրահին մէջն էր, մեծ խուց մը պատերուն վրայ ծովանկարներով զարդարուն, Նաբօլիի տեսարանով մը սաստկապէս գունաւոր, ահագին ժժմակներով, քարացած սպունգներով, փոքր չորցած ձուկերով, բոլոր այն տարաշխարհիկ նիւթերով զոր մօտակայ ծովը՝ շոգենաւերու բեռները կը թափեն հոն համեստ տուներու մէջ։ Ամեն կահերու վրայ ձեռքով շինուած կիպուրներ, քանաբէ մը և Ութրեխի թաւիշով թիկնաթոռ մը կը լրացնէին այդ համեմատական պերճանքը։ Մանաւանդ թիկնաթոռը հայր Ռուտիքի ուրախութիւնն էր։ Հանգստօրէն կը տեղաւորուէր մտիկ ընելու համար ընթերցումը, մինչ Քլարիս կը մնար իր սովորական տեղը պատուհանին մօտ, սպասման եւ մելամաղձութեան կեցուածքով, և Ջէնարօ, կրօնական պարտականութենէն վեր դասելով տան բոլոր պահանջումները, օգուտ կը քաղէր կիրակիէն, երբ գործի չէր երթար, տան ճերմակեղէնը կարկտելու, ինչպէս նաեւ աշկերտին կապայտ հագուստները։

Ճէք վար կիջնէր իր աւլեզէն տոքթորին մէկ գիրքովը, և նիստը կը սկսէր։

Առաջին տողերէն բարի Ռուտիքին աչքերը կը թարթափէին, տարապայման կը բացուէին, յետոյ ճիգէն յոգնած, բոլորովին կը գոցուէին։

Յուսահատութիւն կը պատճառէր իրեն քնանալու այդ փափագը որ անմիջապէս կը տիրէր իր վրայ, այդ նստուկ գիրքին անգործութեանը, երանութեանը մէջ որուն սովորած չէր, քնանալու փափագ որ աւելի կաճէր հաշտակուող թիկնաթոռին կակղութենէն։ Կ'ամչնար կնոջը պատճառաւ, և ատեն ատեն, այդ գաղափարէն նեղուելով ցուցնելու համար թէ մտիկ կընէր, թէ չէր քնանար, բարձրաձայն կը խօսէր կարծես երազի մը մէջ։ Այդ կեղծ ուշադրութեան համար նոյն իսկ խօսք մը ունէր, «Զարմանալի է...» մը զոր աղէկ չէր արտասաներ, որ ամենէն սովորական հատուածներուն վրայ կը հասնէր և որ իր միտքին կատարեալ բացակայութիւնը ապացուցանելու միայն կը ծառայէր։

Սա ալ կար որ այն գիրքերը զորս Պ. Ռիվալ լեցուցած էր Ճէք բարեկամին սենտուկը, ոչ այնքան զբօսեցուցիչ էին ոչ այնքան հասկնալի։ Նախկին բանաստեղծներու թարգմանութիւններ, Սենեկայի Նամակները, Պլուտարքոսի, Տանդէի, Վիրգիլիոսի, Հոմերոսի կենսագրութիւնները, քանի մը պատմութեան գիրքեր, և ամենը այսչափ։ Շատ անգամ տղան կը կարդար առանց հասկնալու, բայց յամառութեամբ կը շարունակէր, առած խոստումէն դըրդուած և այն համոզումէն թէ գիրքերը թող չպիտի տային զինք շատ ստորնանալ, իր շուրջը գտնուած բաներուն մակարդակին իջնալ։ Արիաբար, երկիւղածօրէն կը կարդար, միշտ յուսալով թէ մութ տողերուն մէջէն լոյս մը պիտի ժայթքէ, բարի կնոջ մը ջերմեռանդութեամբը որ պատարագին կը հետեւի իր լատիներէն աղօթագիրքին մէջ։

Իր բոլոր գիրքերուն մէջէն այն զոր նախամեծար կը համարէր, զոր ամենէն շատ կը կարդար, Տանդէի Դժոխքն էր։ Բոլոր այդ չարչարանքներուն նկարագրութիւնը կը յուզէր զինք։ Իր մանկային երեւակայութեան մէջ կը խառնուէր այն տեսարաններն զոր ամեն օր աչքին առջեւ ունէր։ Այն կիսամերկ մարդիկը, այն բոցերը, ձուլարանի այն մեծ փոսերը ուր հալած մետաղը կը վազէր արիւնագոյն, բանաստեղծին ստանաւորներուն մէջէն կը տեսնէր անոնց անցնիլը, և շոգիի կոծումները, հրակայածեւ խարտոցներու ճանչիւնը, մրճասանդին խուլ հարուածները հրավառ գործածանոցներուն մէջ մեծադղորդ, իրեն համար նմանութիւններ էին դժոխքին շրջանակներուն։

Կիրակի օր մը, Ճէք սովորական ունկնդիրներուն առջեւ կը կարդար իր սիրելագոյն բանաստեղծէն հատուած մը։ Ինչպէս միշտ, հայր Ռուտիք քնացած էր առաջին բառերէն իսկ, պահելով ուշադրութեան այն բարի ժպիտը որուն ձեւը սորված էր իր բերանը և որով կրնար ըսել առանց արթննալու «Զարմանալի է։» Երկու կիները, ընդհակառակն, խորին ուշադրութեամբ և տարբեր տպաւորութիւններով կը հետեւէին ընթերցման։

Ֆրանչեսքա տի Ռիմինիի պատմութիւնն էր.

«Չկայ աւելի մեծ ցաւ մը քան տարաբախտութեան մէջ յիշել երջանիկ ժամանակներ...»

Մինչ աշկերտը կը կարդար, Քլարիս գլուխը կը ծռէր սարսռալով։ Ջէնարօ, յօնքը պռստած, իր աթոռին վրայ չիպ չիտակ՝ ասեղը կը շարժէր կատաղութեամբ։

Այդ մեծավայելուչ բանաստեղծութիւնը, այդ գործաւորական խոնարհ յարկին լռութենէն անցնելով, քանի մը երկինք վեր կը թռէր իրմէ, իր տպաւորութիւններէն, իր սովորական կենցաղէն, և սակայն անկից անցնելով, մտածման աշխարհներ կը բըրքրէր, սրտեր կը շարժէր, և ամենազօր շանթին նման, վտանգաւոր ելեքտրականութիւն մը կը բերէր հետը, լի քմայքներով ու անհեթեթութիւններով։

Արցունքներ կը վազէին տիկին Ռուտիքի աչքերէն, այդ սիրոյ պատմութիւնն իմանալով։ Առանց տեսնելու թէ իր խորթ մայրը կուլար, Ջէնարօ, պատմութիւնը լմնալէն յետոյ, ինք խօսեցաւ առաջ։

—Ահա չար և յիմար կին մը, ըսաւ զայրացած, որ կը համարձակի պատմել այսպէս իր ոճիրը և պարծենալ անով։

—Իրաւ, շատ յանցաւոր էր, պատասխանեց Քլարիս, բայց շատ ալ դժբախտ։

—Դժբախտ, ա՞ն... մի ըսէք այդպէս, մայրիկ... Պիտի կարծուի որ կը մեղքնաք այդ Ֆրանչեսքան որ իր ամուսնին եղբայրը կը սիրէր։

—Այո, աղջիկս, բայց ամուսնութենէ առաջ կը սիրէր, և բանի իրեն հետ կարգած էին ամուսին մը զոր ինք չէր ուզեր։

—Բանի կամ ոչ, քանի որ հետը կարգուեցաւ՝ հաւատարիմ մնալու էր անոր։ Գիրքը կըսէ թէ էրիկը ծեր էր, բայց ինծի կուգայ որ ասիկա պատճառ մըն էր զայն աւելի յարգելու, թող չտալու որ երկրին մէջ ուրիշները անոր վրայ խնդան։ Ծերունին շատ աղէկ ըրեր է զանոնք երկուքն ալ մեռցնելով։ Իրենց արժանի պատիժը գտեր են։

Սոսկալի ուժգնութեամբ մը կը խօսէր, իր աղջկան բովանդակ սէրը, իր կնոջական ամբողջ պատիւն ըմբոստացած, ու նաեւ անողորմ անբծութեամբը երիտասարդութեան որ կեանքը կը դատէ իր կազմած մէկ իտէալին համեմատ, դեռ առանց բան մը ճանչնալու, առանց նախատեսելու։

Քլարիս չպատասխանեց։ Վեր առած էր վարագոյրը և դուրս կը նայէր։ Ռուտիք, կիսովին արթնցած, մէկ աչքը կը բանար և կ'ըսէր. «Զարմանալի բան։» Ճէք, աչքերը գիրքին վրայ սեւեռած, կարդացածը կ'երազէր և այն փոթորկալից վիճաբանութիւնը զոր իր ընթերցումը յարուցած էր։ Այսպէս, այդ տգէտ ու խոնարհ միջավայրին մէջ, չորս հարիւր տարուան հեռաւորութենէ մը, անհաւատարմութեան և սիրոյ անմահ առասպելը տղու մը կողմէ կարդացուելով որ հազիւ կը հասկնար, անակնկալ արձագանգ մը կը գտնէր։ Եւ հոս է ճշմարիտ մեծութիւնը, ճշմարիտ զօրութիւնը բանաստեղծներու, մէկ անձի պատմութեամբ ամենուն ալ խօսիլ, հետեւիլ կեանքի ամեն ուղեւորներուն, ինչպէս լուսինը, գեղեցիկ գիշերներ, հորիզոնին ամեն կէտերէն միեւնոյն ժամանակ կը թուի ծագիլ, գորովալի գթութեամբ մը, բարեկամ ակնարկով մը ընկերանալով ամեն մենաւոր քայլերու, ճամբու ամեն թափառիկներու, և միանգամայն լուսաւորելով զանոնք, առանց աճապարանքի առանց յոգնելու։

—Այս անգամ ապահով եմ, ինքն է... ըսաւ Ճէք յանկարծ, աթոռին վրայէն ցատքելով։

Գործաւորական փոքր փողոցին մէջ, ստուեր մը անցած էր պատուհաններուն առջեւէն, աշկերտին ծանօթ աղաղակով մը.

—Գլխա՛րկ... գլխա՛րկ... գլխա՛րկ...

Դուրս վազեց խելայն. բայց Քլարիս արդէն կանխած էր զինք փողոցին մէջ։ Անմիջապէս ներս կը մտնէր, կաս կարմիր, նամակ մը ճմլթկելով գրպանին մէջ։

Փերեզակը արդէն հեռացած էր, հակառակ իր զարհուրելի կաղութեանը, և քարքեթներու, յարդէ գլխարկներու ահագին բեռան, որուն տակ կը քալէր կըքած, իր ձմրան բեռը շատ աւելի ծանր ըլլալով քան ամրանը։ Քարափին անկիւնը պիտի դառնար։

—Հէ՛... Պելիզէր. աղաղակեց Ճէք։

Միւսը ետին դարձաւ, դէմքը ոգեւորուած իր դիւրահաւան ժպտով։

—Ապահով էի որ դուք էիք։ Հիմա հո՞ս էք, Պելիզէր։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՅԻՍ 8/20, 1896

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՋԵՐՆՈՒՇԻ

Քաղաքական մարդ, գեղարուեստի մարդ, տնտեսագէտ մարդ, երեք իրարմէ տարբեր դէմքով կը ներկայանայ սոյն իտալացին, որ ետքէն Փրանսացի եղաւ, և անցեալ շաբթուն Փարիզ մեռաւ։

Քաղաքական մարդուն վրայ երկար պիտի չխօսինք, որովհետեւ մոռցուած են այն պարագաներ ուր ինք դեր մը կատարեց։ Գեղարուեստի մարդուն վրայ պիտի խօսինք, որովհետեւ զարմանալի գաղափար մ'ունեցաւ որ իր նիւթական և ընկերական բախտը շինեց։ Յիշատակելի է տնտեսագէտ մարդն ալ, որովհետեւ իր պաշտպանած խնդիրն օրուան խնդիրն է միշտ։

Էնրիգօ Ջերնուշի, կամ իր Փրանսացեալ անունով Հանրի Սեռնիւշի, 1821ին Միլան ծնած էր։ Հակաւստրեան կուսակցութեան յարեցաւ, և զանազան վէճերէ ու պայքարներէ ետքն, հեռացաւ Իտալիայէն, և իր բնակութիւնն ի Փարիզ հաստատեց Նաբոլէոն Գ.ի իշխանութեան վերջերը։ Բայց Նաբոլէոնեաններուն ալ հակառակ էր, որովհետեւ անոնք պաշտպաներ էին Հռոմայ քաղաքական իշխանութիւնն։ Հետեւապէս, Փարիզի մէջ Հանրապետականներուն յարեցաւ։ Հասարակորդի ժամանակ պոնաբարդեան զօրավար Սիսէյ զինք զարնելու հրաման տուած էր Փարիզ մտած զօրքերուն, բայց Ջերնուշի զերծ մնաց վտանգէն, և երբ Հանրապետականք իշխանութեան անցան, շատ մեծարեցին զՋերնուշի, և Փրանսական քաղաքացիութեան իրաւունք տուին անոր։

Երբ Պ. Ջերնուշի Փարիզ հաստատուեցաւ, իբրեւ Իտալացի ուղէն ի բնէ գեղարուեստասէր, գիտեց որ Ծայրագոյն Արեւելեան, մանաւանդ Ճարոնական գեղարուեստի արտադրութեանց մեծ հետաքրքրութիւն կայ Փրանսական արուեստագէտ սրահին մէջ։ Հասկցաւ որ գեղարուեստական առարկայից մասին այդքան ծարաւ է, թէ Ճարոնական արուեստի նիւթեր մեծ ընդունելութիւն գտնել կոչուած են, մինչ այն ատեն Եւրոպայի մէջ այսպիսի առարկայից վրայ «խնդրանքն» աւելի էր «մատուցմէն»։ Հետեւապէս, շոգենաւ մը վարձեց, և գնաց քանի մը տարի ճամբորդեց Չինաստանի և մանաւանդ Ճարոնի մէջ։ Միքատոյին երկիրը ծայրէ ի ծայր պտըտեցաւ, և պղինձէ, արոյրէ, արծաթէ, ոսկիէ, յախճապակիէ, փղոսկրէ, զանազան տեսակ նրբակերտ փայտէ, ամեն կերպ, տեսակ ու ձեւ արուեստական առարկաներ մեծաքանակ հաւաքեց, արձաններ, կուռքեր, զարդի նիւթեր, անօթներ կամ ծաղկանօթներ, կահ կարասիք, պատկերներ, նկարներ, պատկերազարդ գիրքեր, զարդարուն զէնքեր, գօտիներ, մետաքսներ, ամենայն ինչ որ եւրոպականէն տարբեր ծայրագոյն արեւելեան արուեստի մը նմոյշը կրնար ներկայել՝ հաւաքեց, աջէն ու ձախէն գնելով, շատ հեղ ոչինչ գնով, կամ եւրոպական անարժէք նիւթի մը հետ փոխանակելով, և շոգենաւ լեցնելով, առաւ տարաւ Փարիզ։ Անոնցմով կազմեց ցուցահանդէս-թանգարան-վաճառահանդէս մը, շատ մը բան ծախեց, որով ահագին հարստութիւն շահեցաւ։ Ճարոնական գեղարուեստին համար «գիւտ» մը եղաւ Պ. Ջերնուշիի բերած հաւաքածոյին վաճառումը։ Բայց հետզհետէ իտալացին հաւաքածոյին լաւագոյն կտորներն իրեն պահեց, և երբ թէ՛ այս գործէն և թէ սեղանաւորութենէն վաստկած գումարով Փարիզի լաւագոյն մէկ կողմը՝ Մոնսոյի հանրային պարտէզին մօտ իրեն համար գեղեցիկ ապարանք մը շինեց, ճարոնական գեղարուեստի ամենէն սուղ և ամենէն հետաքրքրաշարժ առարկաներով զարդարեց իր իշխանավայել բնակարանն, որ այսօր գեղարուեստական և ընկերական մեծ գիրք մը բերաւ իր տիրոջ։ Իր սրահներուն մէջ կ'երեւէին ճարոնական և չինական չաստուածներ՝ մեհեաններէն առնուած, արձաններ, քանդակներ, ընտիր յախճապակեայ անօթներ՝ չինացի և ճարոնցի ամենէն վարպետ նկարիչներու ձեռամբ զարդարուած, առարկաներ որք մեծապէս ազդեցին Արեւմտեան ճաշտարութեան զանազան ճիւղերուն վրայ։

Պ. Ջերնուշի ամուրի էր, բայց ամեն ձմեռ այնպիսի պարահանդէս մը կուտար որ բոլոր այն եղանակին մէջ ընդհանուր խօսակցութեան առարկայ կը դառնար։ Պարասրահը կը լուսաւորուէր ելեկտրականութեամբ, և այս զարմանալի լոյսը կ'երթար կ'իյնար Պուտտայի ահագին արձանին վրայ որ հոն պարասրահին մէջ անկիւնը բազմած էր։ Ծալլապատիկ նստած Պուտտան, բազուկները խաչաձեւած ի նշան համակերպութեան, գլուխը վարահակ՝ մարդկային գոյութեան անհասանելի և մտմտինեան գաղափարներն վրայ յարաժամ մտածող Պուտտայական փիլիսոփային ձեւով, աչքին ծայրովը կարծես կը դիտէր իր ոտքին տակ պտուտկող Փարիզեան խօլ սրչաւն պարողները և պարուհիները, իրենց բոլոր գեղով, շնորհով ու պչրանքով, իրենց բոլոր ունայնամտութեամբ, որուն դէմ հակապատկեր մ'էր Պուտտային յուլանապէս բողոքող դէմքը։

Ընդհանրապէս Հնդկաստան, Չին և Ճարոն շատ նպաստողներն երկմետաղեան կ'ըլլան։ Հոն արծաթ դրամով տեղացիք անանկ գործեր կը տեսնեն, անանկ արդիւնք յառաջ կը բերեն զոր Եւրոպացիք ոսկիով միայն կը գործեն, ոսկիով միայն կ'արտադրեն, յորմէ կը փութան կը հետեւցնեն երկմետաղեանք թէ վաղ կամ անագան Ծայրագոյն Արեւելք տնտեսական կռուանին վրայ հզօր մրցում պիտի ընէ Արեւմտից, քանի որ արծաթն աւելի առատ և աւելի աժան է։ Պ. Ջերնուշի ևս երկմետաղեան եղաւ, և իր մեծ հարստութեան մէկ մասը գործածեց Եւրոպայի մէջ երկմետաղեան գաղափարը պաշտպանելու, արծաթի պաշտպանութիւն գրող հեղինակները վարձատրելու, արծաթի ի նպաստ գրուածներ տպագրելու և ամեն կողմ ցրուելու։ Պ. Ջերնուշիի կարծիքներն և դրամական նպաստներն յօգուտ արծաթի՝ ապարդիւն չմնացին։ Արեւելքի ընթերցողք գիտեն թէ վերջին տարիներս արծաթապաշտք, կամ որ նոյնն է՝ երկմետաղեանք շատ յուզուեցան, և ոսկեպաշտ երկիրներու մէջ ևս արծաթոյն առաջուան յարգի վիճակին բերելու, կամ գոնէ արծաթ դրամ անսահման կերպով կոխելն արտօնել տալու համար խորհրդարանները, կառավարութիւններն, ինչպէս մամուլն և գիտական կաճառները մեծապէս զբաղեցուցին։ Պ. Ջերնուշի կը պարծենար շատ կարեւոր անձնաւորութիւն մը իր գաղափարներուն դարձուցած ըլլալուն համար, այն է՝ զՊ. Պալֆուր, Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյ վարիչն և Գանձարանի առաջին Լորտն, որուն համար կ'ըսէր թէ «Անգլիոյ առաջին մարդն է»։ Պ. Պալֆուր Անգլիոյ «առաջին մարդն է» այն իմաստով որ Լորտ Սալզպըրիէ ետքը պահպանողական դաշինքի մը պետն ըլլալու սահմանուած կը թուի։ Ո՛չ միայն քաղաքագէտ այլ և գրագէտ, իմաստասէր, ատենաբան... և աղէկ գնդակ խաղացող է Պ. Պալֆուր։ Բայց ինչուան հոն գալու համար Անգլիա դեռ ուրիշ առաջին մարդեր ալ ունի։ Քաջ տնտեսագէտ և ելմտագէտ Պ. Կլատսդըն, օրինակի համար, Պ. Ջերնուշիի համակարծիք չէր և չէ։ Ասիկա չարգիլեր սակայն որ իբրեւ տնտեսագիտական-ելմտաւորական դպրոցի մը վարիչ Պ. Ջերնուշի կարեւոր դեր մը կատարեց, և բոլոր Երկմետաղեանք իր սուգը կը բռնեն այս պահուս իրենց ժողովներուն և հրատարակութիւններուն մէջ։

Բ. Ք.

Քաղաքական կացութիւն

ՄԱՃԱՌԱԿԱՆ ՀԱԶԱՐԱՄԵԱԿԸ

Հունգարիոյ Թագաւորին (Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր) եղբօր մահամերձ հիւանդութեան լուրերը տխրութեան քօղ մը տարածեցին Փէշթայի հանդէսներուն վրայ։

—Փէշթայի հունգարերէն պաշտօնական օրագիրն հրատարակեց Հունգարիոյ Թագաւորին մէկ հրամանագիրն, որով կը վաւերացնէ Փէշթայի Համալսարանին որոշումը՝ պատուակալ աստիճաններ տալու 54 մաճառ և օտարազգի գիտուններու՝ Հազարամեակի հանդէսներուն առթիւ։ Այս գիտնականաց շուրջն են թագաւորական գերդաստանէն արքիդուքս Եօսէֆ, որ Բոհեմի լեզուին (գնչուերէնի) քերականութիւն մը և բառարան մը հեղինակեց, և Քարլ Թէոտոր դուքս Պաւիերայի, որ թէպէտ արքայական գերդաստանի մը անդամ, ինքզինք գիտութեան տուած է, և Եւրոպայի առաջնակարգ ակնաբուժներէն մէկն է այսօր։ Ասոնցմէ զատ կան 16 մաճառ, վեց աւստրիացի, ինն գերման, հինգ փրանսացի, չորս իտալացի, մէկ ամերիկացի և հօթն անգլիացի, որք են՝ լեզուաբան Բրոֆեսօր Մաքս Միւլլեր, բնագէտք և տարրաբանք Սըր Ուիլիըմ Թոմսըն, Լորտ Քելվին, Բրոֆ. Հէնրի Սիճուիք, Լիսթերեան ապանեխական դրութեան հեղինակ Սըր Ճոզէֆ Լիսթըր, ընկերաբան Պ. Հըրպըրդ Սբէնսըր, և իրաւագէտ և պատմագէտ իմաստասէր Բրոֆ. Ճէյմս Պրայս։

Պ. ՋԵՐՆՈՒՇԻ, որու վրայ խօսած ենք մեր այս աւուր յօդուածին մէջ, իր Փարիզի գեղեցիկ ապարանքն և անոր պարունակած ճարոնական և չինական գեղարուեստական առարկայից հաւաքածոն իր կտակաւ թողուց Փարիզ քաղաքին, և իր հարստութեան մէկ մասն ալ յատկացուց որպէսզի այս ապարանք և այս հաւաքածոյ միշտ լաւ վիճակի մէջ պահուին։

ՖՐԱՆՍԱ.—Փարիզի մէջ Ընկերութիւն մը կազմուելու վրայ է, խորհրդարանի, կառավարութեան և ընդհանուր հասարակութեան ուշադրութիւնն հրաւիրելու համար Փրանսայի ժողովրդեան տարուէ տարի նուազման վրայ՝ բազմամարդութեան տեսակէտով։ Ընկերութիւնը սա մօտ օրէնք գնել պիտի առաջարկէ։ Նախ, փոփոխել արդի օրէնքներն որով ծնողաց կալուածներն ու գոյքերն հաւասար չափով կը բաժնուին իրենց զաւակաց մէջ։ Երկրորդ, ուղղակի տուրքէ զերծ կացուցանել այն ընտանիքներ որք երեքէ աւելի զաւակ ունին, և ասոր փոխարէն, 25 առ 100 տուրք աւելի առնուլ այն ընտանիքներէ որք քիչ զաւակ ունին կամ բնաւ չունին։ Եւ երրորդ, ժառանգութեան տուրքերը վերաքննել՝ բազմանդամ ընտանեաց աւելի մեծ բաժին մը թողլով։

ՄԱՀ ՖՐԱՆՑ ԵՈԶԷՖ ԿԱՅՍԵՐ ԵՂԲՕՐ

Երէկ Վիէննայէ եկած հեռագիրք գուժեցին Քարլ Լուտվիկ արքիդուքսի մահն, որոյ հիւանդութեան ծանրանալն արդէն ծանուցուած էր։ Արքիդուքսը կրցաւ խոստովանիլ և հաղորդուիլ, իր եղբօր վիճակին ծանրանալն իրեն իմաց տրուելուն պէս, կայսրը փութաց հիւանդին քով գնաց, և քանի մը ժամ կեցաւ, մինչեւ որ վերջին շունչն աւանդեց արքիդուքսը։ 63 տարեկան էր, մէկ տարի փոքր էր իր Օգոստափառ եղբօրմէն, եւ կը թողու վեց զաւակ, երկու թոռնէ զատ։ Անդրանիկն է Ֆրանց Ֆերտինանտ արքիդուքս, որ ինչպէս յայտնի է, կուրծքի տկարութեան պատճառաւ ձմեռն անցուց Եգիպտոս։ Իւր հօր մահուամբ Ֆրանց Ֆերտինանտ կ'ըլլայ գահաժառանգ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ։ Արքիդուքս Քարլ Լուտվիկի հիւանդութեան պատճառաւ, կայսեր անօրէնութեամբ, իւր կրտսերագոյն եղբայր Լուտվիկ-Վիքթոր արքիդուքս ղրկուած էր ներկայ ըլլալու Ցարին թագադրութեան, բայց ընտանեկան սուգին պատճառաւ, չի կրնար ներկայ ըլլալ այս օրերս տեղի ունենալիք մեծամեծ հանդէսներուն ի Մոսքուա։ Աւստրիոյ կայսերական գերդաստանին անդամոց համար սուգը սովորականէն աւելի երկար և խիստ է նոյն գերդաստանին մէջ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 19 Մայիս.—Պ. Հերպէթ Պիրլին գնաց իր հրաժարագիրը մատուցանելու։ Պ. տը Լապուլէյի անուանումը դեռ պաշտօնական չէ։

—Պ. Բուպէլ Վատիկանի մօտ դեսպան կարգեցաւ։

—Կը կարծուի թէ Նախարարաց խորհուրդն ելմտացոյցի հաւասարակշռութիւն գոյացնելու համար եկամտի տուրքին պէտք չպիտի տեսնէ։

—Օրլէանեան կուսակցութեան պետ Օրլէանու դուքսը նամակ մը գրեց Օտիֆրէ Բասքիէ դքսին, որով կը պախարակէ Աջակողմեան մասնախմբին ընթացքն, և անոր նախագահին ընթացքին կը հաւնի։ Կը ծանուցանէ թէ սպասողական ընթացքի հակառակ է Ֆրանսայի ներքին գործերուն մէջ, թէ ինք կը փափաքի իր դերը գործօն կերպով մը կատարել, և կը յօժարի որ բոլորը իր անուամբ քուէ տան, զինք ընտրելի ցուցնեն, ևն. ևն. Կը յարէ Դուքսը թէ ինք երբեք չպախարակեց իր հօրեղբօրորդի Հանրի տ'Օրլէան իշխանն՝ Հանրապետութեան Նախագահին կողմէ իրեն տրուած Պատուոյ Լէգէոնն ընդունելուն համար, ինչպէս գրուած էր լրագրաց մէջ։

ՎԻԷՆՆԱ.—Կայսեր եղբօր՝ Քարլ-Լուտվիկ արքիդուքսին մահը խորին ցաւ պատճառեց Վիէննայի մէջ, ուր շատ սիրուած էր։ Այս պատճառաւ իւր կրտսեր եղբայր չկրցաւ երթալ Մոսքուա, և անոր տեղ Եւգէն արքիդուքսը զրկուեցաւ։

—Վիէննայի նոր քաղաքապետ Պ. Շդրօպախ իւր պաշտօնին երդումն ըրաւ, իւր շնորհակալեաց ճառին մէջ ըսաւ թէ ամեն կուսակցութեանց հանդէպ անկողմնակալ ընթացք մը պիտի բռնէ։

ԳԱՒԱՌԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էրզրումէ ապրիլ 27 թուով մեզ գրուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ ապրիլ 25ին դարձեալ քիչ մը ձիւն տեղացեր է Էրզրումի մէջ ու շրջակայքն։ Հիմակ հոն սկսած է անձրեւաբեր եղանակն։ Երեք-չորս օրէ ի վեր առատօրէն կ'անձրեւէ, որ ի հարկէ օգտակար է հնձոց արդիւնաւորութեան։ Շատ երկրագործներ որք ժամանակին կրցեր էին վար ու ցան ընել՝ ուրախ են այս անձրեւներուն համար որք լաւ հունձք կը խոստանան, որուն վերջին երաշտութիւններէն ետքն այնքան պէտք ունէին երկրագործ կեդրոնները։

—Սանասարեան Վարժարանն ամենայն կանոնաւորութեամբ կը շարունակէ իւր ընթացք։ Ուսմանց բոլոր ճիւղերուն մէջ զգալապէս կը յառաջդիմեն աշակերտք, թէեւ արդէն յայտնի է Արեւելքի ընթերցողաց թէ այս և յաջորդ երկու տարիներուն մէջ ընթացաւարտ պիտի չունենայ Վարժարանն, որովհետեւ այժմեան բարձրագոյն կարգն է Չորրորդն, որ ունի տակաւին երկու տարեշրջան՝ բաց ի ներկայ շրջանէն։

—Սանասարեան Վարժարանի տարեկան ընդհանուր քննութիւնք ըստ սովորութեան պիտի կատարուէին յունիս ամսոյ վերջին շաբթուն մէջ. և յուլիսին պիտի սկսի արձակուրդն։ Հետեւապէս, անհիմն է այն կարծիք թէ այս տարի վեցամսեայ քննութիւն կատարուած չըլլալով, տարեկան քննութիւնը պիտի կանխէ Տեսչութիւնն և մայիս 15ին կատարէ։ Վարժարանին նիւթական մատակարարութիւնը դժուարութեանց ենթակայ է, կարգ մը տարեկան թոշակներու վճարուած չըլլալուն համար, առեւտրական և տնտեսական տագնապին բերմամբ։ Բայց և այնպէս, Տեսչութիւնն և ուսուցչական մարմինն իրենց պաշտօնին պարտաւորութիւնները խղճի մտօք կատարելու հոգ կը տանին։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Սեբաստիայէն գրուած նամակէ մը ցաւօք կ'իմանանք Տիվրիկի առաջնորդ Արժ. Մամբրէ Ծ. Վ. Բզնունիի մահը՝ երկարատեւ հիւանդութենէ մը ետքը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Յարութիւն էֆէնտի Սէլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ՝ փոխան ծաղկեպսակի՝ Մեծ. Յակոբ էֆէնտի Կ. Թորոսեան 108 ղրուշ նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցիս։ (Կնք.)

Վաղուան թուով պիտի հրատարակենք Ազգ. Հիւանդանոցի բժշկապետ Տոքթ. Յ. Թիրեաքեան էֆէնտիի մէկ յօդուածն ի մասին հիւանդապահութեան դասերու՝ որոնց սկզբնաւորութիւնն եղած է արդէն Հիւանդանոցի մէջ, բժշկական մարմնոյն կողմէ։

Ներքին լուրեր

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Պուլկարական գործակատար Պ. Տիմիթրօֆ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը բոլոր գաւառներէն ստացաւ ցուցակն այն բանտարկելոց, որք իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասն աւարտած են։ Այդ ցուցակ այսօր վաղը կայսր. պալատ պիտի ղրկուի՝ Վեհ. Սուլթանին մատուցուելու համար։

Կայս. Իրատէի մը համաձայն, պիտի հետազօտուի բոլոր գաւառներն, որպէսզի այդ կարգի բանտարկեալք ազատ արձակուին Գուրպան Պայրամի առթիւ։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.—Ելմտական Նախարարութիւնն երէկ սկսաւ մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարել կառավարական բոլոր պաշտօնեից ու քարտուղարաց։

ԿՐԵՏԷԻ հրամանատար Ֆերիք Թէվֆիք փաշա երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ՝ Կուրճի ընկերութեան շոգենաւով։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.—Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը ընդունելի դատեց Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութեան ծրագիրն, որով արտօնութիւն խնդրած է Ատաբազարի քաղաքէն մինչեւ կայարան երկաթուղի գիծ մը շինել։ Պայմանագրութիւնն ու յանձնառութեան գիրն և Հանրօգուտ շինութեանց ժողովոյ որոշումը պարունակող տեղեկագիրը մատուցուեցան Բ. Դրան։

Ընկերութիւնը ոևէ երաշխաւորութեան գումար չպահանջեր այդ գծին շինութեանը համար։

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ Թօշակի սնտուկին վարչութիւնը ձեռնհաս իշխանութենէն հրահանգ խնդրած էր թէ երբ հանգստեան կոչուիլ ուզող պաշտօնեայ մը ամբողջովին երեսուն տարին լրացուցած չըլլայ՝ այսինքն եթէ քսան ինը տարի տասնմէկ ամիսէն մէկ քանի օր պակաս ըլլայ, ի՛նչ ընել հարկ է։ Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ ծանուցուեցաւ նոյն վարչութեան թէ մէկ քանի օրուան պակասը կարեւորութիւն չունի և պէտք է խնդրարկուին աղերսագիրը նկատողութեան առնլով հարկ եղած գործողութիւնները կատարել։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց Նախարարութեան կողմէ Հեռագրական ու Թղթատարական վերատեսչութեան յանձնուեցաւ Կեսարիոյ, Արապսունի, Նեվշէհրի, Իւրկիւպի և շրջակայից մէկ քանի վաճառականաց աղերսագիրն, որով կը խնդրեն՝ առանց ոևէ յապաղման ժամանակին յանձնել իրենց ձեռքը այն նամակներն ու աւանդներն, որք Կ. Պոլսոյ և այդ տեղերու միջև կը փոխանակուին։

Վերատեսչութիւնը ձեռնարկեց հարկ եղածն ի գործ դնելու։

ՍԱՄՍՈՆԻ գաւառին գիւղերէն հեռագիր մը ուղղուելով Պետական Խորհրդոյ խնդրուած է որ Եգիպտոս տարուած տեղական ծխախոտներէն տուրք չառնուի։ Պետական Խորհուրդն այդ խնդրոյն վրայ Ելմտական նախարարութեան կարծիքը հարցուց։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանի դասախօսութիւնք, Պայրամի առթիւ, պիտի դադրին մինչեւ Մայիս 16ի հինգշաբթի օրը։

ՌԷԺԻի տնօրէնն ու գօմիսէրն, առջի օր, Մալիյէի պաշտօնատունը գացին և Ռէժիի վերաբերեալ գործերու վրայ խորհրդակցութիւն մը ունեցան նախարար Նազիֆ փաշայի հետ։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ Մատէն գաւառին հաշուակալ Թահիր էֆէնտի, նախկին արկղակալ Ապիտ էֆէնտի ու Նախորդ արկղակալ Պետրոս էֆէնտի տեղւոյն Իտարէի Ժողովին առջեւ դատուեցան։ Ասոնցմէ Ապիտ էֆէնտի՝ Էվգաֆի հասոյթներէն 8300 ղրուշ իւրացուցած ըլլալով՝ դատապարտուեցաւ երեք ամսուան բանտարկութեան։ Պետրոս էֆէնտի ալ 26,000 ղրուշի կառավարական հասոյթ մը իւրացուցած ըլլալով՝ վեց ամսուան։ Նոյնպէս որոշուեցաւ այդ գումարները գանձել այդ երկուքէն ու իրենց երաշխաւորներէն։ Իսկ հաշուակալ Թահիր էֆէնտի իր պաշտօնին մէջ թերացած ըլլալով, դատապարտուեցաւ իր մէկ ամսաթոշակը տուժելու։

—Տիարպէքիրի մէջ ու շրջակայքն ամիսէ մը ի վեր երաշտութիւն կը տիրէ, ինչ որ մտահոգութիւն կը պատճառէ երկրագործ դասուն։

ՍԻՆՈՊ գաւառին նախորդ կառավարիչ Ֆայզը փաշա երէկ մայրաքաղաք ժամանեց։

ԳԱՎԱԼԱՅԻ առջեւ քարափ մը շինելու համար արտօնութիւն խնդրեցաւ Ասըմ էֆէնտի անուն անձ մը կողմէ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը հրահանգ մը պատրաստեց ելմտական քննիչներու նկատմամբ։ Այդ հրահանգ պիտի մատուցուի Բ. Դրան։

ՕՏԱՐ ՄԱՄԼՈՅ Դիւանը դադրման դատապարտեց Թուրինէն Իլ Բուլեթինօ լրագիրը, որ իր 3/15 Մայիսի թուոյն մէջ յօդուած մը հրատարակած էր՝ հակառակ գրաքննիչին կողմէ եղած բացարձակ արգելքին։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ՝ Ղալաթիոյ սակարանին գործառնութիւնները դիւրացնելու նպատակաւ, ծանուց թէ երէկուընէ սկսեալ աւելի քիչ տոկոս պիտի առնու քան ինչ որ կ'առնուր մինչեւ հիմա։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը մերժեց Պէյրութի ջուրի ընկերութեան խնդիրքն՝ իր մենաշնորհի պայմանաժամը 40 տարի երկարելու մասին։ Այդ պայմանաժամ 15 տարիէն կ'աւարտի և մենաշնորհը կառավարութեան պիտի մնայ առանց ո և է հատուցման։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Պ. Բանսա ոչ թէ այսօր, այլ շաբաթ օրը պիտի ուղեւորի ի Մուտանիա։

ՊՈԼՍՈՅ Առեւտրական Սենեակն, ընդարձակ ծրագրով մը, պատասխանեց Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, որ յանձնարարած էր իր կարծիքը յայտնել այն միջոցներուն վրայ, զորս հարկ է ձեռք առնուլ վաճառականութիւնն ու արհեստներն աւելի զարգացնելու համար։

Առեւտրական Սենեակն՝ այդ նպատակին հասնելու իբրեւ գլխաւոր միջոց՝ առաջարկեց ջնջել ներքին մաքսատուրքն՝ ամեն տեսակ տեղական արտադրութեանց համար։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Կարոլ Թագաւորին թագադրութեան տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ ուրբաթ օր, ռումանական դեսպանատան գործակատարը պիտի ընդունի ռումանական գաղթականութեան շնորհաւորութիւնները։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան Տրէյտ պահականաւն այսօր Մուտանիա կ'երթայ, ուր մինչեւ շաբաթ պիտի մնայ։

ԿԷԼԻՊՈԼԻԷՆ կը գրեն թէ հոն զրոյց մը ելած է, որուն համաձայն մտադրութիւն մը կայ այդ քաղաքը գծով մը միացնելու արեւելեան երկաթուղիին։

ՔՈԼԵՐԱ.—Աղեքսանդրիոյ մէջ Մայիս 4էն 5 քոլերաէ 23 դէպքեր ու 20 մահեր պատահեցան։

Գահիրէի մէջ Մայիս 3ին 7 դէպք ու 8 մահ։

ԼԻԲԱՆԱՆՈՒ շոգեշարժ թրամուէյի ընկերութիւնը արտօնութիւն խնդրեց այդ գիծը միացնելու Պէյրութ-Դամասկոսի երկաթուղիին։ Հանրօգուտ շինութեանց ժողովը օգտակար դատեց այդ ծրագրոյն գործադրութիւնը։ Պատրաստուած տեղեկագիրն ի մօտոյ պիտի մատուցուի Բ. Դրան։

ՊԱԼԻԱ-ՔԱՐԱ ԱՅՏԸՆԻ հանքերն ընկերութեան ընդհանուր ժողովին, որ տեղի պիտի ունենայ Յունիս 1ին, Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ ներկայ պիտի գտնուի առեւտրական տնօրէն Խամիլ պէյ։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.—Պոլսոյ Խուպյար թաղին մէջ վախճանեալ Թագէտտին փաշայի ապարանքը 1250 ոսկիով պիտի գնուի Քաղաքապետութեան կողմէ և հիւանդանոցի պիտի վերածուի։ Հոն պիտի դարմանուին Քաղաքապետութեան Ա. Բ և Գ. շրջանակաց աղքատ հիւանդները։

ԹԷՆՊԷՔԻՐԻ ՌԷԺԻՆ.—Իգտամ կ'իմանայ թէ Թէնպէքիրի Ռէժին և մայրաքաղաքիս վաճառականներէն Ճէվահիրզատէ Աբտուլքէրիմ ու Համտի պէյերու միջեւ բանակցութիւնք կը կատարուին՝ նոյն Ռէժին մենաշնորհն այդ վաճառատան փոխանցուելու համար։

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը գրեն թէ երկուքուկէս ամիսէ ի վեր տեղացող անձրեւներէն Տիգրիս ու Եփրատ գետերը յորդելով թումբերն խզուեր են և շրջակայքը ողողուեր է։ Հունձքերու մեծ մասը ջուրի տակ մնացեր է և բաւական թուով ոչխարներ զոհ գացեր են։ Թէեւ գիշեր ցերեկ կ'աշխատուի թումբերը շինելու, սակայն անձրեւն և ողողումներն կը շարունակեն։ Հաղորդակցութիւնք դադրած ըլլալով պատրաստ գտնուած արմտեաց գիները բարձրացեր են։

ՎՃՌԱԲԵԿ ատենի անդամներէն Ռէշիտ պէյ, որ միանգամայն Կ. Պոլսոյ դատական քննիչն է, սկսաւ քննել վերաքննիչ ատենի Հուգուգի ճիւղին գործառնութիւնները։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ներքին ապրանաց մաքսատան ելմտական անցեալ տարուան հասոյթն եղած է 1,736,876 ղրուշ՝ նախորդ տարին 1,279,480 ղրուշ էր։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Պիթուրքէ գաւառակին մէջ վերջերս տեղացած անձրեւներէն հեղեղներ գոյանալով մէկ քանի գիւղերու մէջ արտերն վնասուեր են։ 74 ոչխարներ ալ հեղեղներէն քշուեր են։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ.—Ղալաթիոյ Սակարանին տասնեհինգ օրուան Լիքիտասիոնը երէկ կատարուելով, հազար հատ Քօնսօլիտէի համար 47½ Ռէբօռ եղած է և երկաթուղւոյ իւրաքանչիւր պարտաթուղթի համար ալ 75 սանթիմ Ռէբօռ։

ՔԼԱԶՕՄԷՆԻ մաքրանոցէն (Իզմիրի մօտ) կը գրեն թէ հոն քարանթինա սպասող Սոֆիա անուն շոգենաւին ուղեւորներէն արնավուտ մը ինքզինքը ծովը նետեր է։ Թէեւ օգնութեան փութացուեր է, սակայն կարելի չէ եղեր զայն ազատել։

ԹԱՔՍԻՄ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ.—Թուրք լրագիրք Մօնիթէօրի երէկի թիւէն թարգմանած՝ Թաքսիմ փողոցին ոճրին նկատմամբ հետեւեալ տեղեկութիւնները արտատպած են որք արդիւնք են Ոստիկանութեան նախարարութեան կողմէ կատարուած քննութեանց։

Տանը փողոցին դուռը լաւ մը գոցուած ըլլալով հարկ դատուեր է դարբինի մը միջոցաւ բանալ տալ։ Տանը և խոհանոցին պատուհաններն ալ գոցուած էին, ուրկէ կը հետեւի թէ ոճրագործը չէ կրցած տունէն դուրս ելնել։

Խոհանոցը խիստ նեղ է և առաստաղը ցած, այնպէս որ մարդ մը կրնայ թեւը վերցնելով առաստաղն և երկու ձեռքերը երկնցնելով պատերը բռնել, որով մէկ մարդ մը միայն դժուարաւ կրնայ մէջը շարժիլ։ Ուստի կարելի չհամարուիր որ երկու մարդ այդ նեղ տեղին մէջ կարենան կռուիլ։ Եթէ ենթադրուի որ ոճրագործ մը խոհանոց երթալով խոհարարը սպաննած ըլլայ, հաւանական չթուիր որ ոճրագործը մէկ հարուածով խոհարարը սպաննէ՝ առանց այս վերջինը գլուխը դարձնելու։ Եթէ երկու մարդ այդ խոհանոցին մէջ կռուած ըլլային, պէտք էր որ կռուին հետքը տեսնուէր, մինչդեռ գաւաթները, պնակները ու ամանները անխախտ իրենց տեղը կը գտնուին և խոհանոցին միակ պատուհանն ալ գոց է։

Բժշկական օրինօք հաստատուած է որ Քամիլիա, մօրն ու շունին կոկորդներուն վրայ եղած վէրքերը հատու գործիքով մը բացուած են, մինչդեռ խոհարարին կոկորդին վէրքն այդ գործիքով բացուած ըլլալուն համար հետք մը չկայ։ Բժիշկները նոյնպէս հաստատած էին թէ խոհարարը Քամիլիայէն ու մօրմէն մէկ երկու ժամ յետոյ մեռած է։ Խոհանոցին աջ կողմի պատին վրայ արիւնոտ ձեռքի մը հետքը կար։ Խոհարարին մարմինը քննուած պահուն հաստատուած էր թէ այդ հետքը անոր ձեռքին արդիւնքն է։ Ասկից կը հետեւցուի որ խոհարարը մէկ կողմէն վիրաւորելէ յետոյ, տեսնելով որ գետինը պիտի իյնայ, աջ ձեռքով պատին կրթնած ու ձախ ձեռքով դաշոյնը անգամ մ'ալ իր կոկորդը մխած ըլլալու է։

Հաւանական կը թուի թէ խոհանոցին մէջ տեսնուած արեան հետքերը գոյացած են խոհարարին գետինն իյնալէն առաջ։

Եթէ ոճրագործն ուրիշ մը ըլլար, պէտք էր որ իր անցած տեղերուն վրայ արեան հետքեր տեսնուէին, մինչդեռ այդ տեսակ նշան մը տեսնուած չէ։ Բժիշկները հաստատած են թէ շունն ամենէն առաջ սպաննուեր է։ Ոճրագործը կամ ոճրագործներն եթէ դուրսէն եկած ըլլային, խոհարարը բնականաբար թող չպիտի տար որ շունը սպաննեն։ Ուստի համոզում կը գոյացուի թէ ոճրին հեղինակն է խոհարարն, որ յետոյ ինքզինքն ալ սպաննած է։

Ոճրին շարժառիթին համար հաւանական կը թուի թէ խոհարարը սիրահարուած էր Քամիլիային, որուն ուրիշներու հետ ունեցած յարաբերութիւնն և իրեն անյաջողութիւնը նախանձը շարժած էր։ Ուրբաթ օրը Քամիլիա ուրախ զուարթ տուն դառնալուն, խոհարարն աւելի գրգռուելով կ'երեւի թէ որոշեր է իր նպատակին հասնիլ։ Նախ շունն սպաննած ըլլալու է և յետոյ մայրը։ Վերջը Քամիլիային սենեակը երթալով զայն անկողնոյն մէջ գտեր ու սպառնացեր է։ Խոհարարը նպատակին հասնելէ յետոյ կ'երեւի թէ իր ոճիրը ծածկելու համար Քամիլիան ալ սպաններ ու յետոյ խոհանոց իջնելով անտարակոյս մտածեր է որ եթէ փախչի իր բացակայութիւնը պիտի ապացուցանէ՝ այդ ոճրին իրեն կողմէ գործուած ըլլալն և եթէ մնայ պիտի ձերբակալուի։ Ուստի պարտաւորուեր է անձնասպան ըլլալ։

Այս հաւանականութիւնները կը հաստատէ նաեւ թուղթ մը որ խոհանոցին մէջ գտնուեր է։ Թուղթին մէջ հայերէն գէշ գրով մը և թրքերէն կոշտ լեզուաւ մը գրուած է թէ ուրիշ ճար չկար և պարտաւորուած էր այդպէս ընելու։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ.—Կիւյօ կուտրօնը (քաբսիւլ և հեղուկ), երկար ատենէ ի վեր ծանօթ ցնցուղներու, կուրծքի և միզանցքի բոլոր հիւանդութեանց բուժման համար, շատ անգամ նմանցուած է կամ կեղծը հրապարակուած։ Բոլոր այս կեղծերը, գէշ պատրաստուած, չեն բուժեր և երբեմն վտանգաւոր են։ Ուստի ամեն գնորդ որ չուզեր խաբուիլ պէտք է պահանջէ և անձամբ ստուգէ թէ իրեն ծախուած դեղը ամեն մէկ սրուակին վրայ կը կրէ սա հասցէն. Լ. ՖՐԵՐ ՏՈՒՆ, ՓԱՐԻԶ, 19, ԺԱՔՕԲ ՓՈՂՈՑ, միակ տունն որուն մէջ կը պատրաստուի ճշմարիտ Կուտրօն կիւյօն (քաբսիւլ և հեղուկ)։

Ծան.—Ճշմարիտ կիւյօ քաբսիւլները ճերմակ են և կիւյօ ստորագրութիւնը կը գտնուի իւրաքանչիւր քաբսիւլի վրայ։

Բ 3—6

ԱԶԴ

Բարձրագոյն վարժարանէ շրջանաւարտ մը յանձն կ'առնէ առաջիկայ տարեմուտին կեդր. վարժարանը մտնել փափաքողները քննութեան պատրաստել։ 1—5

Տուն շինողներուն կը յանձնարարուի անպատճառ կարդալ չորրորդ երեսի տաճկերէն ծանուցումը։

ՔՈՆԵԱՔ Ն. Ի.
ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ
ՄՈՍՔԱԴ ԳԻՆԻՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
ԱՄԵՆԷՆ ԶՈՒՏ ՔՈՆԵԱԿԸ
Հ ՑԹ ՑԹԻՋ
Յունական եւ Եւրոպական բազմաթիւ հիւանդանոցներու
Մեծաքանակ առաքում բովանդակ Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Ռումանիոյ, Սերպիոյ, Պուլկարիոյ, Ռուսիոյ, Ամերիկայի եւ Հնդկաստանի համար։

ՎԱՃԱՌԱՆԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ

ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

ՎԱՃԱՌԱՆՈՑ ՉԻՆՈՒԱԾՔԻ

ՊԱԹԻՍԹԱ Ի ՊԻՐԷՈ՛Ն
ՄԻԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՔՈՆԵԱԿԻ
Պ. Ժ. ՊԱԹԻՍԹ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊԻՐԷՈՆ
ՈՐ ՀՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒՆԻ
Հաստատեալ 1872 ին
Միակ ներկայացուցիչ Տ. Կ. Ցիտըֆնտիս : Կեդրոնական վաճառանոց, Ղալաթիա, Ցիւլֆարի փողոց, Թիւ 23. Մասնաճիւղ Բերա Գալըթճի—Քուլուք Թիւ 9

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Եէմէնի նահանգին Մէքթուպճի անուանեցաւ Մաղնիսայի գաւառին Թղթակցութեանց նախորդ տնօրէն Նուրի էֆէնտի։

Տրապիզոնի նահանգին Չարշամպա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Թիրէպօլու գաւառակին գայմագամ Իհսան պէյ և իրեն յաջորդեց Չարշամպա գաւառակին գայմագամ Րիւսթէմ էֆէնտի։

Պիթլիսի նահանգին Բէրվարի գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Ախլաթի Նաիպ Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտի։

Հալէպի նահանգին Զէյթուն գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Սէյիմբէյի նախորդ Նաիպ Սիւլէյման Սապրի էֆէնտի։

Վանայ նահանգին Շատախ գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Մամուրէթիւլազիզի նախորդ Նաիպ Իսմայիլ էֆէնտի։

Սըվազի նահանգին Տիվրիկ գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Մէտրէնիի նախորդ Նաիպ Մէհմէտ Շէվգի էֆէնտի։

Էրզրումի նահանգին Գուրբչայ գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Սպիրի նախորդ Նաիպ Ալի Ղալիպ էֆէնտի։

Իզմիտ գաւառին Գարամուսալ գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Նաիպներու վարժարանին շրջանաւարտներէն Ճէմալէտտին էֆէնտի։

Պիղա գաւառին Այվաճըք գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Կէօնանի նախորդ Նաիպ Մէհմէտ Քեամիլ էֆէնտի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Օսմ. Պանքայի Լոնտոնի ճիւղին տնօրէն Պ. Րօպէրթսընի և նոյն հաստատութեան վարիչներէն Պառոն տը Նէօֆլիզի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՑԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հետեւեալ Պաշտօնական Ցեկուցումները հաղորդուած են ի հրատարակութիւն.

«Գասթէմունիի կուսակալութիւնը տեղեկագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Սինոպ գաւառակին մէջ, անցեալ Մարտ ամսուն, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, 345 տղաքներ պատուաստուեր են։»

—«Մայիս 6 Թուականաւ Բարձր. Մեծեպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Տիարպէքիրի, Պրուսայի, Խարբերդի, Ատանայի, Հալէպի, Մուսուլի, Վանայ, Գասթէմունիի, Էնկիւրիի, Իօնիայի, Պիթլիսի և Սըվազի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։»

ԱԶԴ

Ուղեւորութեանց միջազգային գործակալութիւնը, Աալեր և Հիրշ տունն ի Փեշդա, յունիս Զի համար ընկերովի պտոյտ մը կը կազմակերպէ ընդմէջ Կ. Պոլսոյ և Փեշդայի, յոյժ զեղչեալ գիներով, երթ ու դարձ միանգամայն, բնակարան, օրը երեք ճաշ, ցուցահանդէսին մէջ պտոյտ, և կառքով շրջագայութիւն ի Փեշդա, առաջնորդներու ընկերակցութեամբ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար կարդալ այսօրուան չորրորդ երեսի ծանուցումը։ Դարձը տեղի պիտի ունենայ յունիս 16ին։ 1—6

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՆԱՐԱԴ
ԳԻՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԶԵՂՉ

Շնորհիւ քաջալերիչ ընդունելութեան զոր մեր արտադրութիւնները գտան, մեր կարագին սպառումը մեծապէս աւելցաւ։

Ուստի, աժան ծախելով շատ ծախելու սկզբունքին հաւատարիմ, այսօրուընէ սկսեալ մեր գինը կիջեցնենք՝ քիլօն 30 ղրուշէն 24 ղրուշի։

Ասկէ զատ, կարենալ պատասխանելու համար արգոյ հասարակութեան պահանջումներուն, կեդրոնատեղի մը հաստատեցինք Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 358։

Ամեն օր կարագ կուգայ։

10,000 ֆրանքի պարգեւ մը կը տրուի այն անձանց որք ապացուցանեն թէ մեր կարագը խարդախուած է։

Կը վաճառուի
կեդրոնատեղին,
Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 358 (Սէնդ-Անթուան եկեղեցիին դէմը) և գլխաւոր նպարավաճառներուն քով։

Գին (250 կրամնոց կտորը 6 ղրուշ
(135 » » 3 »

Ուրիշ տեղեկութեանց համար դիմել մեր կեդրոնատեղին Բերա, Մեծ Փողոց, Սէնդ-Անթուան եկեղեցիին դէմը)։ 3—6

ՑԱՑՑԱԳԻՐ
Դաւրեան Գործակալութեան և Գրացուցակ

Ուր պարզուած են Գործակալութեան վերաբերեալ կարեւոր տեղեկութիւններ և գործելու պայմանները՝ ի դիւրութիւն գաւառացւոց։

Գին 2 դահեկան
526 8—10

ՍԲԵՐԱՆԶԱ

(Շար. երէկի Թիւէն եւ վերջ)

Պարտէզը ճամբան շարունակեց։ Քիչ յետոյ ձորակ մը հասաւ՝ հովուերգական ու խաղաղիկ՝ ուր խնձորենիներուն և ուռենիներուն մէջտեղէն կը շողշողէին արեւուն տակ պզտիկ գիւղի մը մոխրագոյն տանիքներն ու զանգակատունը։ Առաջին հիւղերէն հարիւր քայլ հեռու, գերեզմանոցը, նեղ ցանկորմ մը, չորս ճերմակ պատերու մէջտեղ կը պատսպարուէր։

Դուռը բաց էր. պարտէզը ներս մտաւ։ Մեռեալներու այս անփառունակ դաշտը կեանքով զեղուն էր. գարնանածաղկի և մանրաշակի փունջեր կը զուարթացնէին մէն մի հանգստարանը, այծտերեւուկը ու կիտիզը (cytise) կը ծածկէին փայտեայ խաչերը իրենց անուշահոտ կամարներով, և, ծաղիկներով ամբողջովին ձիւնապատ սրափուշի մը վրայ կեռնեխ մը կ'երգէր իր երգը գարնան։

Փոքրիկ չիրմի մը վրայ ծնրադրած, ագակիր գեղջկուհի մը դալար պսակներ կը հիւսէր։

—Ձեզի սիրելի եղող մէ՞կը կորսնցուցիք, հարցուց ծերունին կանգ առնելով անոր մօտ։

Իր բարեպաշտիկ աշխատութիւնը ընդհատեց կինը ու արտասուալից խոշոր աչքեր դարձնելով խօսեցաւ։

—Զաւակս կը ննջէ հոս, ըսաւ, ցոյց տալով պզտիկ չիրիմը՝ իր խնամքովը նարգիսներու և ծաղկոտրուկներու ծաղկոց մը դարձած.—տասը տարեկան տղայ մը, դեռ վերջին եղանակին առողջութեամբ զեղուն, և որ բոլոր ուրախութիւնս էր։ Մէկ քանի օրուան մէջ մահը խլեց զինքը, և ես այրի իմ ու աշխարհի մէջ զինքը ունէի միայն։

—Սոսկալի՜ բան է տղոց մահը, երբ բոլոր ապագան իրենց խոստացուած կը թուի։

—Սոսկալի՛. այո՛, մեզի որ կը մնանք, բայց անոնք առանձնաշնորհեալներ են։ Օ՜հ, կատղեցայ ի սկզբան, չէի կրնար տանիլ այդ աղէտը։ Կը համակերպիմ անոր հիմա և, եթէ կարող իսկ ըլլայի, չի պիտի փափաքէի հոս կանչել այս վիշտերու ու մաքառմանց երկրին վրայ անիկա զոր հաւատարիմ հովիւը ընդունեց իր փարախին մէջ։ Եւ սակայն բնաւ բաժնուած չենք իրարմէ. ամէն օր հոս կուգամ ես, իրեն ծաղիկներ կը բերեմ, կը խօսիմ իրեն, ան ինծի կը պատասխանէ, այո՛, կը պատասխանէ ինծի, ու իմ կարգս պիտի գայ միանալու իրեն հո՛ն վերը։

Եւ կարծես թէ, անեզր տարածութեան մէջ հրեշտակային թեւերու անցնիլը կը տեսնէր։ Ապա, վերսկսաւ զարդարել հողակոյտը փոքրիկ մեռեալին, մինչ առանց բան մը աւելցնելու, ես քան զես խռոված, պարտէզը կը հեռանար դէպ ի գիւղ։

Հողագործներն աշխատութեան վրայ էին իրենց պարտիզակներուն մէջ. աղբիւրները զուարթագին յանկերգներ կը կարկաջէին, աղբակոյտերուն վրայ կարմիր բըբուկներով հաւերու լէգէոններ կը ճըճուէին։

Խրճիթի մը սեմին վրայ նստած՝ կին մը անշարժ կը կենար, ձեռքերը խաչաձեւ ծունկերուն վրայ, թանձր քօղով մը իր ամբողջ երեսը ծածկած։

Ծերունին մօտեցաւ, ճամբան հարցընելու համար։

—Շիտ չիտակ, պարոն, և յետոյ դէպ ի աջ, այգիներուն մէջէն։

—Հիւա՞նդ էք, հարցուց նա։

—Այո՛, ըսաւ կինը նոյն հանդարտ ու անոյշ ձայնով։

—Ո՞ն, աւասիկ գարունը որ պիտի բժշկէ ձեզ։

—Ահա՛ գարունը, իրաւ է. բայց ոչինչ չպիտի բժշկէ զիս, պարոն։ Բաղցկեղ մ'է որ զիս կը լափէ. ամէն բան փորձեցին, տարիներ անցուցի բժիշկներուն ձեռքը, ինքզինքս ամենասոսկալի դարմաններու ենթարկեցի, ամէն բան անօգուտ եղաւ, այս հիւանդութիւնը անողոք է, և վատթարացաւ տարուէ տարի, ամսէ ամիս, գրեթէ ժամէ ի ժամ։ Օրուան արշալոյսին նման գեղեցիկ էի, շատերը հիացում յայտնած են ճամբուս վրայ, շատ կիներ նախանձած են ինծի։ Եւ հիմա նողկանք կը ներշնչեմ անոնց որք զիս ամենէն շատ կը սիրէին, ահեղի կեղը արդէն կրծած է երեսիս կէսը, աչքերուս յարձակած է հիմա, վաղը կոյր պիտի ըլլամ — և եթէ երեսս բանայի նեխութիւն մ'է որ վախ պիտի ազդէր ձեզի։

—Հէ՞գ կի՜ն, ըսաւ գիտունը, ի՞նչ կեանք ըլլալու է ձերը, մահը նախադաս պիտի համարուէր։

—Մահը զիս չի պիտի մոռնայ, Պարոն, և իմ փրկութիւնս պիտի ըլլայ։ Պզտիկ աղջիկ եղած ժամանակս, այս օրուան պէս ապրիլի տաք ու առողջաւէտ օր մը, ճամբուն վրայ նշմարեցի պզտիկ սեւ բան մը որ կը շարժէր. հարսնեակ (chrysolidә) մ'էր. երբ ձեռքս կ'առնէի զայն տեսայ որ յանկարծ կը ճեղքուէր, կը պայթէր հաւասուն մաշկամիրգի մը կճեպին նման և, ծիրանագգեստ, նռնենիի մը ծաղկին պէս որ կարծես թռիչ կ'առնու, թիթեռնիկը դուրս ելաւ անկից լուսաճաճանչ ու թռաւ կարմրագոյն կապոյտին մէջ։ Երբեք կեանքի այս հրաշալիքը չի ջնջուեցաւ յիշողութենէս, և ցաւերուս մէջ, նուաստացումիս մէջ, անոր վրայ կը խորհիմ անդադար։ Ողորմելի հարսնեակն եմ ես հիմա, պզտիկ սեւ բանը որ կը սողսկի երկրին վրայ. բայց ես ալ պիտի կարենամ բանալ իմ թեւերս։

Տարաբաղդ կինը լռեց և աւելի առջեւ քաշեց երեսին վրայի թանձր քօղը։

Պարտէզը շարունակել սկսաւ իր ընթացքը, գլխիկոր և սիրտը լեցուն։

Երեկոյեան ծիրանին հորիզոնը կը լընուր, սիրազեղ բոյներու ճռուողումը հանդարտած էր. երկնակամարին առաջին լոյսը, մարգարտագոյն, այն ինչ երեւցած էր։

Գիտունը վար իջաւ դէպ ի վիթխարի քաղաքն որ, հոնա՛, հրդեհի մը յատակին վրայ, կը կտրատէր իր գմբէթներն ու աշտարակները։ Մտաւ իր աշխատութեան խուցը, ուր կանթեղը վառած էր, վերստին գտաւ իր կազմարը, իր մատենադարանը, և գրասեղանին վրայ՝ ձեռագիրը վերջացած գրքին — այն հոյակապ գործին որուն նուիրած էր իր տքնութիւններն, իր ոյժը, իր կենաց լաւագոյն մասը և որ պիտի յաւէրժացնէր իր անունը։

Եւ ահա՛ աչքէ անցուցած ատեն այդ ձեռագիրն որուն մէջ քանի մը ժամ առաջ գրած էր իր բոլոր հպարտութիւնը, ծերունին անհանդուրժելի անձկութեան մը իր վրայ խոյանալը կզգայ, նման անգղին որ կը խոյանայ իր որսին վրայ։ Անշուշտ դեռ ոչինչ չի մերժեր իր տխուր վարդապետութիւններէն, այն կարգ մը համոզումներէն որոնք կը մնան իրեն համար պատրանք ու խաբէութիւն։

Բան մը սակայն արթնցած է իր ներսիդին. առաջին անգամ ըլլալով իր տկարութեան զգացումն ունեցած է, և նուազ հաստատուն կը դատէ իր ժխտումներուն շէնքը զոր այնքա՜ն աշխատութեամբ կառուցած է։ Անդրաշխարհային շունչ մը անցաւ հիմա, և ո՞վ կարող է գիտնալ սերմերը զորս կը սփռէ ճամբուն վրայ երկնից հողմը։ Ծերունին, թերեւս, յետամնաց աշխատաւոր մը պիտի ըլլայ։ Եւ արդէն իսկ այդ կարծեցեալ պատրանքները, արդէն իսկ այդ կարծեցեալ խաբէութիւնները որոնց դէմ մաքառած է իր երկար կեանքին մէջ, իրեն լաւագոյն կը թուէին քան անագորոյն ճշմարտութիւնն որուն առաքեալը պիտի ընէր զինքն իր գիրքը, քանի որ անոնք կ'օգնեն տոկալու դժբաղդութեան, սուգի, հիւանդութեան, քանի որ անոնք համակերպութիւն կուտան վշտահարներուն, մխիթարութիւն՝ ամէն անոնց որք կը տառապին։ Եւ կատաղի ժխտողը կը սահմռկի խորհելով աւերներուն վրայ որ պիտի գործէ այդ գիրքը, թշուառներուն վրայ՝ որոնց սրտին մէջ պիտի ջնջէ հաւատքը, և որք, զայն կարդացած ըլլալնուն համար, պիտի մեռնին առանց հաւատալու ո՛ և է երջանկութեան։ Առաջին անգամ ըլլալով, ահաւոր պատասխանատուութեան մը իր վրայ ծանրանալը կ'զգայ, և կը սարսռայ ու կը դողդրի։

Եւ ահա կրակարանին մէջ կ'իյնայ թերթ մը ձեռագրէն, յետոյ երկրորդ մը, ապա երրորդ մը, և ուրիշներ ա՛լ և ուրիշներ միշտ, մինչեւ որ կրակը լափէ բոլորը։ Գիտունը չի պիտի հրատարակէ բան մը, իր ձայնը համր պիտի մնայ յաւէտ — համոզուած է հիմա թէ մեղք մը կայ աւելի պժգալի քան ընկերին ինչքը կամ կեանքը գողնալը, ան է ջնջել միակ մարդու մը հոգւոյն մէջ ամենափոքր մասնիկը իր յոյսերուն որք կենաց հրապոյրներն են։

ԱՏՕԼՖ ՌԻՊՕ Թարգմ. Արշ. Ս. Մ.

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԱԶԴ

Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ Էսկիշէհր-Գօնիայի երկաթուղւոյ հինգերորդ ճիւղը՝ Աքշէհր-Ըլկընի մասը՝ պիտի սկսի շահագործուիլ Ապրիլ 27էն սկսեալ։

Աւասիկ երթեւեկութեանց ժամանակացոյցը.

ԷՍԿԻ—ՇԷՀՐԷՆ ԸԼԿԸՆ
222 Թիւ խառն կառախումբ

Էսկի-Շէհրէն	մկնմ.	առա.	ժ. 12.—ին
Աք-Շէհրէն	»	իրիկն.	» 10.12ին
Ագարի-Բէյօյէն	»	»	» 11.—ին
Զավուշճըքէօյէն	»	»	» 11.57ին
Ըլկըն	ժմնմ.	»	» 12.42ին

ԸԼԿԸՆԷՆ ԷՍԿԻ—ՇԷՀՐ
221 Թիւ խառն կառախումբ

Ըլկընէն	մկնմ.	առա.	ժ. 12.—ին
Զավուշճըքէօյէն	»	»	» 12.48ին
Ագարիբէօյէն	»	»	» 1.46ին
Աք-Շէհրէն	»	»	» 2.41ին
Էսկի-Շէհր	ժմնմ.	իրկն.	» 12.42ին

Այդ գծին վրայ նոյն օրը պիտի սկսին նաեւ մեծ ու փոքր արագութեամբ ապրանքներու, ողջ անասնոց և այլոց փոխադրութիւնները։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

27 Ապրիլ 1896
Հայտար Փաշա

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՏՕՔԹՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հինգշաբթի օրերն կատարած ձրի խորհրդակցութիւնները, յետայսորիկ, տեղի պիտի ունենան ժամը 5էն մինչեւ 11 րոպէ Թրքաց։
535 2—39

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 8.20 Մայիս 1896

Անուանական եւ Վճարեալ		Թուական	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ	
100		1881	Թիւ. Մէրի A	66	—
100			» » B 1%	27	20
100			» » C	23	20
100			» » D գոցուած	23	32
400			բացուած	23	38
100			միջօրէ	23	39
100		1870	Ռում. Եկմ. գոցուած	109	50
Ֆր. 500			բացուած	111	—
			միջօրէ	111	12
Անվ.	Վճր.				
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	—	—
22	11	1869	Քրէտի Ֆ.Կ. Օ.Մ.	7	30
10	5	1872	Սօս. Օմ. տը Ճ. է Վ.	4	27
140	140	1878	Լաւ բիւտճ	54	50
500	300	1889	Անատոլուի (Բժն. 5%	695	—
500	500		Երկաթուղիք (Պրթ.	315	—
20	8	1882	Թումպաքէյ (Բժն. 5%	8	12
500	500		(Պրթ.	488	—
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	16	05
1.40	1.40	1892	Օսմ. Սիկարէթ 6%	1	70
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովգր. Ընկ.	5	—
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	382	50

ՑԹԻԼԱՆՑ (Թրիմ) ԾԻ ՎՐԱՅ	Օ.Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 համտի	5	50
1 ամսուան համար	7	50
1 օրուան համար	2	25
Թրքոր	—	—
Կանսիկ (Հէվալէսիգ)	—	15

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՆ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	20
Փարիզ »	Ֆր.	23	95
Վիեննա 3 օրուան	Ֆիոր.	10	90
Պերլին չէք	Մարք.	18	45

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ			
8 օրուան համար 25 համտի	Ֆր.	4	—
1 ամսուան համար	»	8	—
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ			
Անգլ. ոսկի	Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	150	08
20 Ֆրանքնոց		87	19
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)		107	20
Քրիմիյ		51	—
Րուպլ Թղթադրամ		8	60
Մէճիտիյէ		108	14
Մանր արծաթ		103	30
Մէճալիյ		87	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանին Բէբօն		47	50

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 20 Մայիս			
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ.	Ֆր.	—	—
» » C »	»	21	90
D (Բացուած	»	—	—
(Գոցուած	»	21	27
Րումելիի Երկաթուղի	»	113	50
Քրիտրիզ	»	454	—
Մաքսային Պարտաթուղթք	»	488	—
Սամանիյէ	»	405	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ	»	368	—
Պանք Օթոման (անուանին.)	»	566	—
Ռանթ Ֆրանսական 3%	»	102	20
» » 4½%	»	105	70
» Իտալական	»	86	70
Քրէտի Լիոնէ	»	784	—
Քրէտի Ֆոնսիէ	»	—	—
Քոնդուառ տ'էսքոնդ	»	—	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ	»	—	—
Եգիպտական Միացեալ	»	513	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	165

ՎԻԷՆՆԱ 20 Մայիս			
Րումելիի Երկաթուղի	Ֆիորին	55	87
Օսմ. Ռէժի	»	175	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տես		120	20
» Փարիզի	»	—	—

ԼՈՆՏՈՆ 20 Մայիս			
Քոնսոլիտ ծաւանեան A	Ճ. Ո.	66	—
» » B	»	37	25
» » C	»	21	75
D (Բացուած	»	—	—
(Գոցուած	»	21	12
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4½% Երաշխաւորեալ		—	—
» » 1894 3½% Եգպ. Հրկ.ով		—	—
Պանք Օթոման (մեծակալ)	»	12	50
Այտընի Երկաթուղի	»	11	50
Միացեալ Եգիպտական	»	102	25
Առանձնաշնորհեալ »		—	—
Անգլ. Քոնսոլիտ	»	112	87
Գուլէքս. Փոխառ.	»	—	—
» » Նոր 5%	»	98	50
Ռանթ Հելլենական 5% 1881	»	35	—
» » 5% 1884	»	32	—
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամսու		25	325

ՊԵՐԼԻՆ 20 Մայիս			
Օսմ. Փոխառութեան 1888ի	Մարք	—	—
Րումելիի Երկաթուղի	»	129	80
Անատոլուի Երկաթ. ¼ Պրթղ.	»	—	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսու		20	370
» Փարիզի » 3 ամսու		—	—
[illegible]			

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՔԻՒՔԻՐՏԼԻԻ ՋԵՐՄՈՒԿՆԵՐԸ

Պրուսայի Քիւքիրտլիւ ջերմուկներն, որք այս եղանակիս մէջ աւելի օգտակար են, վերջերս կատարելապէս նորոգուած են ու կահաւորուած վարձակալին՝ Իպրահիմ էֆէնտիի կողմէ եւ թէ՛ արանց եւ թէ կանանց համար կատարելապէս հանգստաւէտ պայմաններու մէջ կը գտնուին։ Բազմաթիւ սենեակներ, մասնաւոր յարկեր, ճաշարաններ եւայլն պատրաստուած են։ Մասնաւորապէս կը ծանուցուի թէ հոն դիմողներն՝ այր թէ կին՝ խիստ հանգիստ պիտի ըլլան։
4—10

ՏՕՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ, ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
(Հաստատեալ յամին 1852)

Նորանշան գործիքի մը միջոցաւ ամենաաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն մայրենւոյն պէս կը լեցնեն, ցաւոյ դիմել եւ բուժուած վերադարձեալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, բնական, դէմքի ձեւաւորութիւն — (ըստ տարիքի), ծամոցութիւն, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման երաշխաւորեալ։ «Սկոռբուտ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Ժմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորանշան աշցյաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ փողոց Բերա, (Եանիկի գարեջրատան վրայի յարկը ծիշտ Չալըքճեանց դիմաց)։ Գասրգիւղի յաճախորդը կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Իրիսօմլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժներու՝ ձմեռները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։
410

ՇԻՇԼ ՃԱՇԱՐԱՆ

Խոհարար Աստուր Վարդանեան պատիւ ունի աւետել իր ազնիւ յաճախորդներուն թէ Բասիմ փաշա խանի տակ իր ունեցած ճաշարանը փոխադրած է Տիւյոնը Ուտմանիէի նախորդ շէնքին՝ այն է Քէօփրիւլի խանի դրան կից Թիւ 12 եւ 13 սրահը՝ շքեղօրէն զարդարուած ընտիր կահերով եւ կազմածներով։

Նոր կազմակերպութեան շնորհիւ, Պատ. յաճախորդները այս ՇԻՇԼ ՃԱՇԱՐԱՆին մէջ պիտի վայելեն ամէն պայմաններ՝ իրենց հանգստութեան համար։

Հաճեղ, հիւթեղ, ընտիր կերակուրներ
Արագ եւ կանոնաւոր սպասարկութիւն
Մաքրութիւն եւ այլ ամէն հանգամանքներ
որ անհրաժեշտ են գոհացնելու համար ամենէն դժուարահաճ եւ փափկաճաշակ քիմքերը։
Եւրոպական եւ տեղական կերակուրներ
ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ 10—10

ԱԶԴ

Փափկաճաշակ ծխողները ճշմարիտ JOB ժողի սիկառի թուղթը դիւրաւ կ'որոշեն իր կեղծերէն, բայց միմիայն սիկառը ծխած ատեննին է որ կը նշմարեն խաբէութիւնը եւ ո՛չ թէ այն վայրկեաննին ուր կեղծ պրակը իրենց կը տրուի իբրեւ ճշմարիտ եւ հարազատ JOB ժողի թուղթ։

Որպէս զի ամէն շփոթութիւն եւ վարանում անկարելի ըլլայ, ու մեր յաճախորդք չը խաբուին, պէտք է որ ուղղակի դիմեն ՍԵՐ ՃՇՄԱՐԻՏ JOB ԺՈՂԻ ԹՈՒՂԹԻՆ ՄԻԱԿ ՏԷՊՕԶԻԹԷՐ Յ. ԼՈՒԹՖԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ. Կալաթա, Մահմուտիյէ փողոց, Թիւ 17. եւ կամ այն ծխավաճառներուն կամ խանութներուն զորս ինքը կը յանձնարարէ։
482 42—150 ՊԱՐՏՈՒ ԺՈՂ

ՏՕՔԹ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Վկայեալ Ֆիլատէլֆիոյ եւ Նիւ Եորքի համալսարաններէն, երեք տարի հիւանդանոցաց մէջ ծառայած, յետ տասն եւ հինգ ամեայ փորձառութեան, իւր բնակութիւնը հաստատած է Բերա, Սագզ Աղաճ փողոց Թիւ 47 տունը, ուր կ'ընդունի հիւանդ ամեն օր ժամ 7—11. Եւ երկուշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ձրի կը դարմանէ իրեն դիմողները, իսկ շաբաթ օրերը ժամ 7 էն մինչեւ 9ը կը գտնուի Պոլիս Քիւչիւքեան Եղբարց դեղարանը։ Կը դարմանէ ամեն տեսակ հիւանդութիւնք, մասնաւորապէս արտի եւ կուրծքի եւ կը կատարէ ամեն կարգի վիրահատական գործողութիւնք։
157 41—78

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ
Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

32. Վոյվոտա փողոց. Օսմ. Պանքայի դէմ. 32
Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գիներ

Յանձնարարութիւնք առանց ծախքի կը ղրկուին մինչեւ տուն։ 333

ՍԳՈԹԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սգոթ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական զբաղմունքս կարող եմ փորձել ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրուի ձկան իւղն իր [illegible] վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ռչակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

[illegible]

[illegible]

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1868 ԻՆ
206, 29, Սթամպօլ-Եէնի-Չարշը, Մահմուտ-Փաշա
ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԻՐԵՆՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՒԱԾ

Բաղնիքի խավլուներ, պէշթէմալներ, անձեռոցներ, զենջակներ, մետաքս ֆըլանէներ, թաշկինակներ, շղարշներ (պիւրիւնճիւք), էչարբներ, մետաքս ու սօկեթեղ ասեղնագործութիւններ և Պրուսայի զանազան ձեռագործ արտադրութիւններ։

Օժիտի համար մասնաւոր ապսպրանքներ մեծ խնամով կը պատրաստուին։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում։ 515 12—30

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.

Մոբէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ռայս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Իքինճի Ֆըրգայի հիւմայուն խըմաքթխանէսինին գապըթան գըլմը իչիւն 312 սէնէսինտէ լիւզիւմը օլան օըրմաստան մամուլ մալէզմէ վէ տիւյմէ մահֆուզ պուլունան նումունէլէրինէ թէվֆիգէն մէվզըի միւնագասայա գօնուլարագ չէնէը հալը բուժրինին 25ինճի կիւնիւ գարարը գաթիսինին իճրասը վէ 31ինճի կիւնիւ 100տէ 5 թէնզիլինին գապուլը մուգարրէր օլտուղընտան իճրասընա թալիփ օլանլարըն նումունէլէրինի կէօրմէք վէ չէրայիթի թաֆսիլաթընը անլամագ իւզրէ պէհէր ճումաա իրթէսի վէ սալը կիւնլէրի Եըլտըզ մէվգըի ալիսինտէ պուլունան խըմալաթ իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 9 1—3

Ըսլամուր տէրէսի իլէրուսինտէքի արսայա միւճէտտէտէն ինշասը մուգարրէր օլան 4 կէօզ ֆուրունըն մագթուէն միւթէահհիտինէ իհալէսի մուսամմէմ օլտուղընտան ինշաաթը մագթուէի մէզգիւրէյէ թալիփ օլանլարըն չէրայիթը իհալէի անլամագ վէ միւնագասատա պուլունմագ իւզրէ մահը ճարիի բուժրինին 16ընճը բէնչշէնպիհ կիւնիւ իթիպարէն իսթինգեաամ վէ ինշաաթ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 10 1—3

GEBRÜDER BOMONTI
ՊՈՄՈՆԴԻ ԵՂԲԱՐՑ
ԳԱՐԵՋՈՒՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆ Ի ՖԷՐԻ ԳԻՒՂ
Կ'ԱՐՏԱԴՐԷ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ԶՈՒՏ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
ՏԱԿԱՌՈՎ ԵՒ ՇԻՇՈՎ ԸՍՏ ԲԱՒԱՐԻԱՅԻ ԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԱՒԻՏ ՍԱԼԻՍԻԼԻՔԻ
Գործարանն Եւրոպական վերջին դրութեամբ կազմաւորեալ է։

NOUVEAUTÉS
ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԱԼՖՕՅՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ
345 Բերա, Մեծ Փողոց 345
ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ

Զանազան նոր կերպասներ մետաքսէ և բուրդէ, և գեղեցիկ նկարներ ամենքն ալ կատարեալ ընտրութեամբ և սքանչելի տեսակէ ցուցադրուած են ի վաճառ ՄՐՈՒ և ՉԱՓԱՒՈՐ ԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ։

Որպէս զի կիները իրենց ընտրութիւնը աւելի դիւրութեամբ և ըստ կարի օգտակարապէս կատարեն, ապրանքներուն գիները նշանակուած են ծանր թուանշաններով
510 14—15

ՌՈՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

1884 Մարտ 20ի Կայսր. հրամանով հաստատեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պետերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրսքայա 37
Ապահովագրութեան ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4.000.000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար 63.000.000 Ֆրք.
1894ի հասոյթ 24.500.000 »
1884էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ 90.000.000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ՕՒԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փոխ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՐՄԻԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 14
Դրամատնեակ Ս. Ժ. ՌԻԲՐԵՆ ԵՒ ԸՆԿ. 2.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 — ՖԻՆԻՔՍ — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, ռոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետէարք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍԹԻԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթթոմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Թարապլուսը Ղարպ վէ Պէնկազիտէ պուլունան Ճիւնուտը Ճէնաղը միւլքիյեսինէ իչիւն մուգթազի օլուպ պուլունան մէվզուի մինագասայա գօնուլան 776,000 գըրէ տագիմին պէհէր գըրէսի 36 փարա 38 սանթիմտէ. Թալիպի զուհուրինտէ օլունգընտան Թէնզիլը Ֆիյաթ իլէ իհալէ թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գոմիսիոնինէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 7 2—3

Մէրքէզը Սալթանաթը Սէնիյէտէ պուլունան Ճիւնուտը Ճէնաղը միւլքիյեսինէյէ 312 սէնէսի իչիւն մուգթազի 2,000,000 գըրէ մէշէ քէօմիւրիւնիւն մինագասասընա պաշլանըլաճաղընտան իհալէսինէ թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գոմիսիոնինէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 3 3—3

Թարապլուսը Ղարպ Փէրգաի ասքէրիյէսի իլէ Պէնկազիտէ պուլունան ասաքիրը շահանէ իաշէսի իչիւն Ալայիյէ Փապրիգասընըն Չինճի նումէրօ տագիմինտէն օլմագ իւզրէ մուգթազի 776,000 գըրէ տագիմին պէհէր գըրէսի 48 փարատա թալիպի զուհուրինտէ օլունգընտան Թէնզիլը Ֆիյաթ իլէ իհալէ թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ գոմիսիոնինէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 4 3—3

Քէօհնէ վէ իսթիմալէ գապիլ սալիհ օլամագ նիզամիյէ մուլթազմի Փապրիգասընտա մէվճուտ օլուպ Փիրուխթ օլունմագ իւզրէ մէվգիի միւզայիտէյէ գօնուլմուշ օլան 38 գալէմ էշեայի մուլթազիէ իլէ նալ Ֆիյաթը մալումէլէրի իլէ թալիպի զուհուրինտէ օլուպ մայըսը ըսքիմինին Ցինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւզայիտէսի իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իշթիրայա թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 5 3—3

VICHY

Միակ ճշմարիտ բաստիլներ
ՎԻՇԻԻ
ԵՆ
PASTILLES VICHY-ETAT
Որ մետաղեայ կնքուած տուփերով կը ծախուին
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՔԱՆ

VIN BRAVAIS

ՊՐԱՎԷԻ ԳԻՆԻ

Կազդուրիչ, Սննդարար և Զօրացուցիչ,

Գօլա, Գօգա, Կուարանա և Գաքաօէ բաղադրեալ.

Ջղային հիւանդութեանց, Տկարութեան, Արեան պակասութեան, Ֆիզիքական և Մտաւորական յոգնութեան մանաւանդ Ապաքինութեան ժամանակ խիստ օգտակար է։

Այս գինւոյ արժէքն ու յարգն գիտնալու համար Ձեր բժշկին դիմեցէք։

Կը գտնուի ի Պոլիս Վ. Փասսալեանի դեղավաճառատունը և ամեն դեղարանս։

CLÉTÉAS

ՔԼԷՂԷԱՍ

ԳԵՐԱԶԱՆՑ [illegible] ՄՐՏԻ. [illegible] ընտանիքներու մէջ անհրաժեշտ։ Պատրաստութիւն [illegible] համբաւաւոր [illegible]։

Աւելի ազդեցիկ քան [illegible], անանուխ և այլ ջուրերէ, անմարսողութեան, սրտխառնուքի, ստամոքսացաւի, քացխութեան, ղոլուկի, ջղացաւի, գլխացաւի, ծովախտի և այլ հիւանդութեանց համար, և գլխի, ստամոքի, ջիղերու ամեն տեսակ անհանգստութեանց համար։

Համաճարակի ատեն Թանկագին, ինչպէս ինֆլուէնցայի, տենդերու, քոլերայի ատեն։

Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս ամեն լաւ դեղարաններ։

Կեդրոնատեղի և Ներկայացուցիչ. Ցրնթըքլեան խանին քով Թիւ 7—8, ՊՈԼԻՍ։

Նոյն հասցէին ուղղեցէք
ՍԷՆ-ՌԱՖԱԵԼԻ ԳԻՆԻ
զօրացուցիչ և կազդուրիչ։ 508 18—24

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍԷ ՓԷՇԴԱ
ՀԱԶԱՐԱՄԵԱԿԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ատլէր եւ Հիրշ տան ուղեւորութեանց համազգային գործակալութեան կողմէ ուղեւորութիւն մը կազմակերպուած է Կ. Պոլսէն Փէշդա, ներկայ գտնուելու համար Հազարամեակի ցուցահանդէսին։

Մեկնումը տեղի պիտի ունենայ Յունիս 2ին եւ դարձը 16ին.

Գին առաջին կարգ 604 ֆրանք, երկրորդ կարգ 506 ֆրանք։

Այս պտոյտին մասնակցող ուղեւոր երբ հետեւեալ իրաւունքները պիտի վայելեն։

1. Ամբողջ ուղեւորութեան միջոցին ազատ պտոյտ զանազան կարգի վակոններու մէջ։
2. Երկաթուղիի կայարանին եւ օթէլին միջեւ ու փոխադարձաբար պտոյտ (2-3 անձ մէկ կառքի մէջ)։
3. Ամբողջ ճաշ առաջին կամ երկրորդ կարգի օթէլի մը մէջ Ցուցահանդէսին մօտ ի Փէշդա։ Ճաշերը կը համապատասխանեն երկրին սովորութիւններուն. սակայն բաց ի նախաճաշէն, առնուազն երկու անգամ ճաշ կը տրուի, որոնց մէջ ըմպելիք չկայ։ Առաջին կարգի սենեակներուն մէջ մէկ կամ երկու անձ կը բնակին, երկրորդ կարգին մէջ 2էն 3։
4. Ազատ մուտք ցուցահանդէսին մէջ եւ կառքով պտոյտներ, ըստ որս յայտագրին մէջ նշանակուած պտոյտները։
5. Շրջանին սկիզբէն մինչեւ վերջը ուղեւորները իրենց հետ պիտի ունենան ուղեւորութեան վերակացուներ որոնք պիտի խնամեն զիրենք ու պիտի հսկեն յայտագրին գործադրութեանը։

Մասնակցողները պարտին արձանագրուիլ Մայիս 15էն մինչեւ 30, ի Կ. Պոլիս, «Ընկերութեան ուղեւորութեանց Հունգարական գրասենեակի» ներկայացուցչին քով, Օսմանիշէ Բօսդի խմբագրատան շէնքին մէջ ուր 150 ֆրանք պիտի վճարեն։ Առանձին ուղեւորներու համար երթ ու դարձի տոմսեր կը տրուին չափաւոր գիներով։ Կընդունուին նաեւ սենեակներու վարձման յանձնարարութիւններ Փէշդայի մէջ։

Ուրիշ ամեն տեղեկութեանց եւ յայտագիրներուն համար դիմել ներկայացուցչին։

Փէշդա, 6 Մայիս 1896 — Միջազգային գրասենեակ ուղեւորութեան
537 1—6 Փէշդա, Պուլվաննուլեզա, 2

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԵՐՔԵՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Փարիզ, Վրէրի Փողոց, Թիւ 40
Կ. Պոլսոյ միակ կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ Փողոց Նախկին օթէլ տ'Անկլըթէռի տեղը Նոր շինուած շէնքն Թիւ 463

ՄՆՆԴԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔ
- Օլփիտի Պիւրիւի
- Հընդլի բալմէր պիւսքիւի
- Կարագ եւ չորըլա
- Ամեն տեսակ երշիկ
- Չինական թէյ
- Տուփերու մէջ պահուած բանջարեղէն
- Աղած ձուկեր «սարտէլա»
- Շաքարացեալ մրգեղէնք
- Էն պատուական գարեջուրը
- Շաքարով շինուած պտուղներ
- Ամեն տեսակ պանիր
- Զանազան Նպարեղէն
- Ամեն տեսակ ուտելիք
- Ֆրանսական գինիներ
- Լիոնի բասդաներ

—o—

ԱՌՏՆԻՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ
- Սեղանի սպասք
- Խոհանոցի ամբողջ գործիքներ
- Փայտէ ու մետաղէ պնակ ու ափսէ
- Խոհանոցի կազմածք
- Մետաղէ զաւաթ եւ թէյանօթք
- Պաքարա բիւրեղէ ամեն տեսակ պիտոյք
- Տեսակ տեսակ անուշ հոտեր
- Զանազան կահեր
- Մարմնամարզի գործիքներ
- Վրանի եւ պարտէզի պիտոյք
- Լուացքի զանազան անօթներ
- Հեծելանիւներ եւ այլն

Թէ մեծաքանակ եւ թէ փոքրաքանակ գնուած ապրանքները ամենայն դիւրութեամբ ու առանց վնասուելու կը փոխադրուին մինչեւ փափագուած տեղը։ 638 1—24

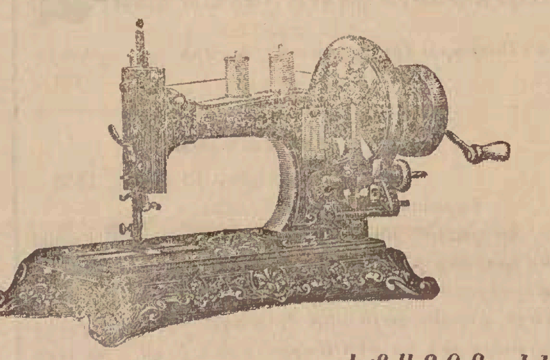

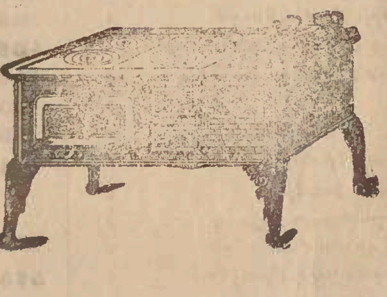

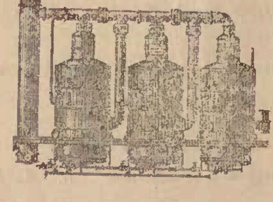

ԷՔՍԲՕՌ ՎԷՌՊԱՆՏ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերուն Ղալաթիա, Բէրքէմալէ Բազար եւ Մէհրէմէ փողոց, Թիմարէթ խան [Նախկին կեդրոնատեղի Ռէժիի]

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու քարիւղով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի եթէ յաճախորդն ուզէ։ Պարզ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 կիլոկրամ կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարայի։ Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, ծակող մեքենաներ, բերան բացող մեքենաներ, երկաթագործութեան եւ թանձրաքարտէ թիթեղագործութեան, թիթեղագործութեան, դարբնութեան, կազմարարութեան, ատաղձագործութեան մեքենաներ, ջրմուղներ, հերկագործական մեքենաներ, շաղախ, գերմանական երկաթէ գերաններ, ասֆալտ, խայծղանաւոր քարեր, խոհանոցի անօթք, կազի լամբարներ, ծխնիի կազմածք, պիւքլէդ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

Մասնաճիւղք
ԱԹԷՆՔ, Սոփոքլէս փողոց, 11 [Նախկին Պանք Աթէնքի]

[illegible]
[illegible], Թոփհանէ Խան, ՊԻՐԷՈՆ, Բիլլաոն փղց.

Գործակալութիւնք
ՍԵԼԱՆԻԿ ԻԶՄԻՐ | ՄԵՐՍԻՆ ՀԱԼԷՊ | ՊԷՅՐՈՒԹ ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ՔԱՅՖԱ ՅԱՖԱ
Քորֆու, Զանդա, Բադրաս, Քալամադա, Շիրա, Վոլօ, Աղեքսանտրիա, Գահիրէ։ 360

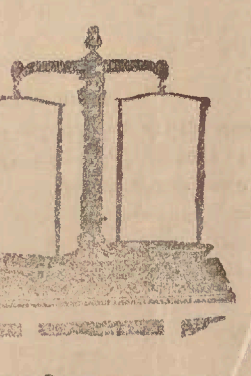

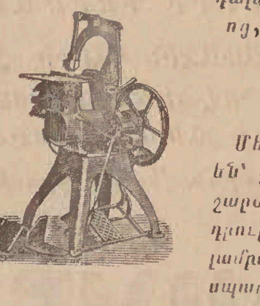

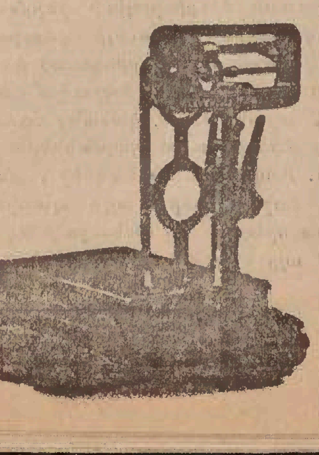

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	8,000,000
Պահեստի դրամ	»	10,028,000
Տարեկան հասոյթ	»	23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիասեան խան. 12, 13, 14

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՏԻԻ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

Անվնաս կը ջնջէ [illegible], [illegible], [illegible], 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յոյժ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանց քարբրբռման, արիւնամիզութեան, առանց միջամտութեան պատճառելու զոր տաւաջ կը բերեն անզուսպ և տարիչ դեղերու հետ խառն սանդալները։

Ամեն քարուղ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամեն դեղարաններ

دار الصنائع عثمانية

ՏԱՐ ԻՒՍ ՍԷՆԱԱԻ ՕՍՄԱՆԻԷ

Բէրէօնէ վէ Տօղրամա ֆապրիգասը վէ [illegible]

Մաքբուլէճիլէրտէ Բուշիրք Ապոտ էֆէնտի խանընտա Նօ. 1։ | Աչագըմա գարաքօլընտա Քէրէստէճիլէրտէ Նօ. 13

Խանէ ինշասը իչիւն լազըմ օլաճագ հէր նէվ քէրէսթէ վէ տօղրամա վէ սաիրէ եանի կալացտան վէ եախօտ փապրիգա մալինտէն կէչմէ տէօշէմէլիքլէր վէ բէնտէլէնմիշ լամպալը չիլաէնէ գաբլամալար. հէր նէվ պասա վէ գոլթուգ սիւմէլէր վէ գաբու քէրվազլարը, վէ էպնիէէնին իչ վէ տիշ տամրաքընա լազըմ օլան սիւմէլէր վէ յմալար, տանթէլալար, տօղրամալար վէ գալըպիյմ. մէզքիւր փապրիգատա պուլունան մաքինալարը իլէ մունթազամ վէ նէվուսուլ տէզգեահլարտա իմալ օլունուպ, նէֆասէթ վէ զէրաֆէթը ֆէվգ ըլատէսի իլէ պէրապէր, բէգալէթ գապուլ էթմէզ տէրէճէտէ էհվէն ֆիաթլա ֆիրուխթ օլունմագտա տըր, միւֆրէտաթը պալատա կէօսթէրիլէն քէրէսթէ վէ տօղրամալարըն իշլէնմիշլէրի սաիր մահալտէ ֆիրուխթ օլունան խամ քէրէսթէ ֆիաթընտան տահա էհվէն սաթըլմագտա տըր։

Մէզքիւր փապրիգատա ղաթէթ ճէսիմ պիր քէրէսթէ տէպօսիթօսու տախի պուլունտուղունտան, էվ եապտըրմագ արզու իտէնլէրին պէհեմէհալ պիր տէֆա մէզքիւր փապրիգայը զիեարէթ էթմէլէրի քէնտիլէրինէ եիւզտէեիւզ նիսպէթինտէ փայտէլէրի օլաճաղը պէտիհի տըր։

Մէզքիւր փապրիգա կէօսթէրիլէն բլան վէ նիւմունէ իւզրէ էվ ինշասընը տախի թէահհիւտ էտիւպ, մալ սահիպինէ ասլա զիեան կէօսթէրմէզ։

Պունլարտան մատէ հէր նէվ էլպիսէ վէ Թահթա վէ պօսա ֆըրչալարը իլէ չամաշըր մանտալլարը տախի իմալ վէ ֆիրուխթ օլունուր։ 514 5—52

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԹԻ ՕՃԱՌԷԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ [illegible]

[illegible]

Պատրաստուած միայն ՍԳՈԹ ՈՒ ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք.

Կաթին չափ ախորժահամ է

[illegible]

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց Ճռզածութիւնը

[illegible]

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԷԼ

ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ ՔԻՆՔԻՆԱՅԻ
ԳԻՆԻ ԵՒ ՕՇԱՐԱԿ

ԿՌԻՒՕ ԵՒ ԸՆԿ. ԴԵՂԱԳՈՐԾՔ Ի ՓԱՐԻԶ

QUINQUINA FERRUGINEUX

Այս երկու դեղերուն վերանորոգիչ և զօրացուցիչ յատկութիւնները յանձնարարելի են անարիւնութեան, դաշտանի անկանոնութեանց, ստամոքսի ցաւերու, ախորժակութեան և արեան տկարութեան դէմ։ Կռիւօ և Ընկ. Երկաթախառն Քինքինայի Գինին և ՕՇԱՐԱԿԸ շուտով կը բազմացնէ տկար տղաքը, տժգոյն և անարիւն աղջիկները։ Օշարակը փոքր տղաքներու համար կը գործածուի. քինքինայի կեղեւովը կը պատրաստուի որ կը ծառայէ հռչակաւոր Բելլիէ քինքինի պատրաստութեանը։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց
և ամեն դեղարանք։ A.

COMP[illegible] RUSSE
ED NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 6/18 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 7/19 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 2ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով
Դշ. 8/20 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Դշ. 8/20 Սեւաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Եշ. 9/21 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր. 10/22 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Մայիս 7/19, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիփօլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ [illegible]։ 268

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ և ԸՆԿ

[illegible]

Ա[illegible] շոգենաւը Պաթում պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն մայիս 26ին երեկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible]

Նաւուղեքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
33 [illegible] փողոց Թ. 10

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ